

Piia Aspegren

”Kiva, keltainen ja bussi”

Yhteisöllisyyden kokemuksia Hubu-virtuaalibussissa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

26.10.2012

Tekijä Otsikko Sivumäärä Aika	Piia Aspegren ”Kiva, keltainen ja bussi” – yhteisöllisyyden kokemuksia Hubu-virtuaalibussissa 35 sivua + 5 liitettä 26.10.2012
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Koulutusohjelma	Sosiaalialan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sosionomi (AMK)
Ohjaajat	Lehtori Seija Mäenpää Lehtori Riikka Tiitta
<p>Hubu-virtuaalibussi oli silloisen Elämä On Parasta Huumetta ry:n, nykyisen Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n, virtuaalinen bussi, jossa keskusteltiin nuoren elämään liittyvistä asioista aikuisen johdolla. Hubu-bussi sijaitsi Habbo Hotelissa, joka on virtuaalimaailma Internetissä. Elämä On Parasta Huumetta ry ehti toteuttaa ehkäisevää päihdetyötä Habbo Hotelissa kymmenen vuoden ajan vuosina 2002–2012. Opinnäytetyössäni halusin selvittää, tunsivatko Hubussa käyvät nuoret yhteisöllisyyttä.</p> <p>Haastattelin netin välityksellä seitsemää 10–15-vuotiasta nuorta, jotka olivat käyneet useamman kerran Hubu-virtuaalibussissa. Pohjateorianana käytin yhteisöllisyyttä sekä etenkin verkkoyhteisöllisyyteen liittyvää kirjallisuutta. Huomioin työssäni myös nuoruuden kehitysvaiheena sekä nuorisotyön yleiset päämäärät.</p> <p>Haastattelut osoittivat, että osalle nuorista Hubu-virtuaalibussi oli yhteisö, jonka jäseneksi he itsensä mielsivät. Yhteisöllisyys on kuitenkin subjektiivinen tunne, eikä sama yhteisö tai ryhmä näyttäydy kaikille samalla tavalla. Osa haastatelluista nuorista tunnisti toisia kävijöitä nimimerkin perusteella ja oli ystävystynyt toisten keskustelijoiden kanssa. Nämä tulokset viittaavat verkkoyhteisöllisyyteen. Haastatellut nuoret saivat virtuaalibussista myös tietoa, jonka he kokivat itselleen hyödylliseksi. Saatu tieto myös vaikutti heidän mielipiteisiinsä ja päätöksiinsä. Hubu-virtuaalibussin ohjaajilla oli myös suuri vaikutus keskustelujen onnistumiseen ja nuorten viihtyvyyteen bussissa.</p> <p>Opinnäytetyöni perusteella voidaan sanoa, että nuoret kokivat Hubussa yhteisöllisyyden kokemuksia. Lisäksi Internetissä on tarve Hubun kaltaisille turvallisille ympäristöille, joissa on paikalla aikuisia. Aikuiset eivät vain ohjaa keskustelua vaan myös varmistavat, että jokainen pääsee ilmaisemaan mielipiteensä hyvässä ja rakentavassa ilmapiirissä. Jatkotutkimusaiheena olisi kiinnostavaa tietää tarkemmin, miten anonyymit Internet-yhteisöt vaikuttavat varhaisnuoren identiteetin kehitykseen. Myös aikuisen läsnäolon merkitys Internetissä olisi mahdollinen aihe tulevaisuuden tutkimukselle.</p>	
Avainsanat	internet, nuoruus, verkkoyhteisö, verkossa tehtävä nuorisotyö, yhteisöllisyys

Author Title Number of Pages Date	Piia Aspegren "Fun, yellow and bus" – Communality in the Virtual Information Bus Hubu 35 pages + 5 appendices Autumn 2012
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructors	Seija Mäenpää, Senior Lecturer Riikka Tiitta, Senior Lecturer
<p>The virtual information bus Hubu was located in Habbo Hotel, which is a social networking site owned and operated by Sulake Corporation. In the virtual information bus Hubu the young discussed issues related to youth with the youth workers. Hubu was created and operated by former EOPH, current EHYT – Finnish Association for Substance Abuse Prevention. EOPH did preventive work among the young in Habbo Hotel for ten years from 2002 to 2012. The purpose of this Bachelor's thesis was to find out did the young who visited Hubu feel communality.</p> <p>As for methods, I performed seven individual theme interviews that were carried out via the Internet by using instant messaging programmes. The interviewees were between ages 10 and 15. Because they were minors I had to ask for permission from their parents to conduct these interviews. As the theoretical framework I used communality, especially literature related to virtual communities. In my thesis I also observed youth as a phase of development and paid attention to the main purpose of youth work.</p> <p>The results showed that some of the young interviewees felt communality in the virtual information bus Hubu and also felt part of this group. However, the feeling of communality is a subjective experience and the same community or group is experienced differently by different people. Some of the young recognized other users by their usernames and also made friends in Hubu. These results refer to a virtual community. The young that I interviewed also got new information which they found useful. Increased knowledge also had an effect on their opinions and decisions. Also the youth workers of Hubu had a significant influence on the success of the discussions.</p> <p>The results lead to the conclusion that there was some level of communality in Hubu. Moreover, there is a need for safe environments on the Internet with presence of adults in them. Adults do not only monitor discussions but also secure that everyone gets to express their views in a good and constructive atmosphere. As further studies it would be interesting to find out how anonymous virtual communities affect identity development in early childhood. Also the importance of adults' presence on the Internet could be a possible topic for a further research.</p>	
Keywords	communality, internet, virtual community, youth, youth work on the web

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Hubu-virtuaalibussi	2
2.1	Toimintaympäristö ja toiminnan tavoitteet	2
2.2	Virtuaalibussin kohderyhmä	4
3	Nuoruus	5
3.1	Nuoruus ikävaiheena	5
3.2	Nuoruuden kehitystehtävät	6
3.3	Vertaisryhmien merkitys nuoruudessa	7
4	Nuorisotyö	8
4.1	Nuorisotyön yleiset tehtävät	8
4.2	Nuorisotyö verkossa	9
4.3	Nuorisoalan ehkäisevä päihdetyö	10
5	Yhteisöllisyys verkossa	11
5.1	Yhteisöllisyyden määrittelyä	11
5.2	Verkkoyhteisöllisyys – onko sitä?	12
5.3	Verkkoyhteisön muodostuminen	14
5.4	Yksilön identiteetti ja rooli yhteisössä	14
6	Tutkimusongelman määrittelyä	15
6.1	Opinnäytetyön näkökulma	15
6.2	Opinnäytetyön tavoite	16
7	Opinnäytetyötutkimuksen toteutus	17
7.1	Kohderyhmän rajaaminen ja tavoittaminen	17
7.2	Haastattelukysymysten laatiminen	19
7.3	Aineiston keruu	20
7.4	Aineiston analyysi	21
8	Haastatteluiden tulokset	22
8.1	Nuorten omat kokemukset	22
8.2	Yhteisöllisyys	23

8.3	Keskustelut ja niistä saatu tieto	26
8.4	Ohjaajien rooli	27
8.5	Nuorten esittämät kehittämissuositukset	29
9	Johtopäätökset ja pohdinta	29
	Lähteet	33
	Liitteet	
	Liite 1. Haastateltaville lähetetty sähköpostiviesti	
	Liite 2. Sähköpostiviestin liitetiedosto	
	Liite 3. Viesti vanhemmille	
	Liite 4. Haastattelulupa	
	Liite 5. Haastattelurunko	

1 Johdanto

Hubu-virtuaalibussi ehti toimia virtuaalimaailma Habbo Hotelissa kymmenen vuoden ajan. Kymmenen toimintavuotensa aikana se tavoitti yli 100 000 10–15-vuotiasta nuorta (EOPH a). Hubu-virtuaalibussi oli nuorten kävijöidensä suosiossa läpi toimintahistoriansa. Sen toiminta päättyi huhtikuussa 2012. Opinnäytetyöprosessini lähti liikkeelle Hubua ylläpitäneen järjestön toiveesta selvittää ne tekijät, jotka vaikuttivat sen vuosikymmenen kestäneeseen menestykseen. Aloitin yhteistyöni silloisen Elämä On Parasta Huumetta ry:n Internet- ja mobiililyön yksikön kanssa syksyllä 2011. Nykyisin Internet- ja mobiililyön yksikkö toimii yhtenä osana Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:tä.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry aloitti toimintansa 1.1.2012, kun Elämä On Parasta Huumetta ry, Elämäntapaliitto ja Terveys-Hälsan ry yhdistyivät. Yhdistymisen taustalla oli ajatus yhteiskunnallisesti vaikuttavamman ehkäisevän päihdetyön toteuttamisesta. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry toimii valtakunnallisesti koko väestön parissa terveiden elämäntapojen edistämiseksi. (Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry a.)

Työskentelin itse Hubu-virtuaalibussin ohjaajana tammikuusta 2012 aivan toiminnan loppuun saakka huhtikuuhun 2012. Näiden muutaman kuukauden aikana havaitsin, että Hubussa kävi satunnaisten kävijöiden lisäksi nuoria, jotka kävivät virtuaalibussissa useamman kerran viikossa ja jotka olivat luoneet oman EOPH – Fanit -yhteisön Habbo Hoteliin. Opinnäytetyössäni halusin selvittää, tunsivatko Hubussa käyvät nuoret yhteisöllisyyttä – mielsivätkö he itsensä osaksi Hubu-yhteisöä. Lisäksi halusin työelämän yhteistyökumppanin intressien pohjalta selvittää niitä tekijöitä, jotka saivat nuoret käymään Hubussa ja tekivät siitä niin suosittuun.

Opinnäytetyössäni haastattelin nuoria Internetin välityksellä. Internet on kansainvälinen, maailmanlaajuinen tietoliikenneverkko, jonka tunnetuin käyttömuoto on *www eli web (World Wide Web)*. Se on yksi Internetin perussovelluksista, joita ovat muun muassa sähköposti, keskustelupalstat ja chatit. Internetiä ei näin voida määritellä yksiselitteisesti. (Korpela 2007, 20; Saarikoski & Suominen & Turtiainen & Östman 2009, 11–13.) Tässä opinnäytetyössä viitataan sanoilla Internet ja verkko juuri *www-sivustoihin* sekä keskustelupalstoihin, jotka sijaitsevat näillä sivustoilla.

Verkkonuorisotyö on vielä suhteellisen uusi työmuoto, eikä siitä ole juurikaan teoriaa tai käytännön oppaita tarjolla. Nuoria haastatteleamalla pyrin myös osaltani tuomaan heidän äänensä ja kokemuksensa kuuluviin verkossa tapahtuvasta nuorisotyöstä. Tuloksia voidaankin hyödyntää vastaavissa verkkonuorisotyön palveluissa.

2 Hubu-virtuaalibussi

2.1 Toimintaympäristö ja toiminnan tavoitteet

Hubu-virtuaalibussi perustettiin Habbo Hoteliin Elämä On Parasta Huumetta ry:n toimesta vuonna 2002. Habbo Hotel on suomalaisen Sulake Corporation Oy:n luoma, verkkoselaimella käytettävä yli 13-vuotiaille suunnattu virtuaalimaailma, joka on puettu hotellin muotoon. Pelissä nuoret luovat oman virtuaalihahmon, habbon, jolla he liikkuvat ympäri virtuaalimaailmana toimivaa hotellia ja keskustelevat muiden käyttäjien kanssa. Hotellissa on julkisia tiloja, jonne on kaikille vapaa pääsy, sekä käyttäjien omia huoneita, jotka voi halutessaan jättää avoimiksi tiloiksi tai lukita niin, ettei niihin pääse vierailemaan ilman lupaa.

Kuvio 1. Hubu-virtuaalibussi sijaitti Habbo Hotelin yleisessä tilassa, joka muistutti puistoa. (EOPH b.)

Elämä On Parasta Huumetta ry:n tavaramerkkinä Habbo Hotelissa toimi kymmenen vuoden ajan keltainen virtuaalibussi, Hubu, joka oli auki pääsääntöisesti arki-iltapäivisin parin, kolmen tunnin ajan. Hubu-virtuaalibussi sijaitsi julkisessa tilassa, joka muistutti puistoa. Bussiin mahtui kerrallaan ohjaajan lisäksi yhdeksän nuorta. Bussissa keskusteltiin turvallisen aikuisen johdolla noin 20–25 minuutin jaksoissa nuorten elämään liittyvistä aiheista. Tavoitteena oli jakaa tietoa ja herättää nuoret pohtimaan kriittisesti omia asenteitaan päihteistä, elämänhallinnasta sekä terveyteen liittyvistä valinnoista. Keskustelun apuna käytettiin interaktiivista äänestysjärjestelmää, jonka avulla hiljaisimmatkin osallistujat saivat vaikuttaa ja osallistua keskusteluun. Äänestysjärjestelmän kysymykset tulivat ennalta laaditusta kysymyspankista. Ohjaaja saattoi keskustelun lomassa valita kysymyspankista aiheeseen liittyvän kysymyksen, jossa oli kahdesta kuuteen eri vastausvaihtoehtoa. Kysymys oli näkyvässä keskustelijoille hetken aikaa, minkä jälkeen nuorten antamat vastaukset näkyivät anonyymisti kaikille. Näin vastauksista saatettiin keskustella välittömästi. Tämä Hubu®-menetelmä on Elämä On Parasta Huumetta ry:n itsensä kehittämä työväline vuorovaikutukselliseen ehkäisevään päihdetyöhön ja sitä käytetään yhä muun muassa EHYT ry:n kouluissa tehtävässä työssä. (Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry b.)

Kuvio 2. Esimerkki interaktiivisen äänestysjärjestelmän käytöstä. (EOPH b.)

Ikärajastaan huolimatta Habbo Hotelissa käyvät myös alle 13-vuotiaat nuoret, sillä nuoren oikeaa ikää ei rekisteröityessä kyetä todentamaan. Hubu-virtuaalibussin toiminta olikin kohdennettu pääsääntöisesti 10–15-vuotiaille nuorille, joita kävijöistä valtaosa on.

Keskusteluissa pyrittiin keskittymään erityisesti voimavaratekijöihin ja ennaltaehkäisyyn. Keskusteluaiheet valittiin nuorimpien kävijöiden ehdoilla. Esimerkkeinä erilaisista suosituista keskusteluaiheista ovat pelaaminen, koulu, Internet ja media sekä koti ja perhe. Ohjaaja tarjosi keskustelun alussa valittavaksi kolmesta neljään eri aihetta, joista nuoret valitsivat heidän mielestään kiinnostavimman teeman, josta he sillä kertaa halusivat keskustella. Aiheesta riippuen kysymykset saattoivat olla tietovisamaisia ja tarjota faktaa aiheesta, tai ne voivat olla täysin mielipidekysymyksiä, jotka herättivät pohtimaan omia, kavereiden tai vaikkapa yhteiskunnan asenteita. Keskustelun lopuksi nuorille esitettiin yleensä pari humoristista kysymystä, joiden tarkoituksena oli keventää tunnelmaa. Loppukysymykset olivatkin yleisesti nuorten mieleen.

Hubu-tietobussin toiminnan perimmäisenä tarkoituksena oli jalkautua sinne, missä nuoret vapaa-aikaansa viettävät. Toiminta pyrki olemaan asiapitoista viihteen kautta – tarkoituksena oli tarjota ajantasaisen, luotettavan tiedon lisäksi viihtyisä sekä nuorelle turvallinen ajanviettopaikka Internetissä. Virtuaalibussissa nuoret pääsivät keskustelemaan ohjaajan johdolla muiden nuorten kanssa. Yhtenä toiminnan tärkeänä tehtävänä olikin tarjota turvallisen aikuisen läsnäoloa netissä. Nuorimmille kävijöille bussi oli myös hyvä tapa viettää aikaa silloin, kun nuori oli yksin kotona ja vanhemmat eivät olleet vielä palanneet töistä kotiin. Vaikka verkko ei korvaa vanhempia tai kotona tapahtuvaa kontaktia, saattoi nuori sen kautta saada rohkeutta jutella mieltä vaivaavista asioista kasvotusten esimerkiksi omien vanhempien tai vaikka terveydenhoitajan tai koulukuraattorin kanssa.

2.2 Virtuaalibussin kohderyhmä

Hubu-virtuaalibussin toiminta oli kohdennettu pääasiassa 10–15-vuotiaille nuorille, mutta keskusteluun osallistui myös tätä nuorempia ja vanhempia kävijöitä. Koska nuoren ikää oli mahdoton todentaa, perustuu tieto kävijöiden iästä heidän itse antamiinsa tietoihin. Osa kävijöistä saattoi tuki huijata ikänsä, mutta ei ole syytä olettaa, että useat nuoret olisivat tehneet niin – ikää vääristelemällä kun ei käytännössä mitään etua palvelussa saavuttanut.

Kuten valtaosa muistakin Internetin tarjoamista palveluista, tarjosi Hubu matalan kynnyksen keskustelupaikan, jossa nuori säilytti anonymiteettinsä. Ainoastaan nuoren ikää kysyttiin muutaman vuoden ikähaarukoittain, muutoin nuoren ei tarvinnut antaa itseltään mitään henkilökohtaisia tietoja. Kysymyksiin vastaaminen oli vapaaehtoista, kuten

muukin toimintaan osallistuminen. Toiminta oli myös ilmaista, joten nuoret saattoivat tulla Hubuun maksutta.

3 Nuoruus

Hubu-virtuaalibussin kävijöistä nuorimmat olivat alle kymmenvuotiaita ja vanhimmat jo täysi-ikäisiä. Pääsääntöisesti kävijäkunta oli kuitenkin 10–15-vuotiaita. Koska nuoruudessa tapahtuva kehitys on nopeaa ja laaja-alaista, ovat esimerkiksi kymmenvuotiaan ja 15-vuotiaan kehityserot suuria (Mannerheimin Lastensuojeluliitto). Muutokset voivat hämmäntää nuorta. Tuekseen nuori tarvitsee toisia nuoria sekä perheen ulkopuolisia aikuisia (Aalberg & Siimes 1999, 57). Murrosikään liittyvät kysymykset olivatkin yksi suosituimmista keskustelunaiheista Hubussa.

3.1 Nuoruus ikävaiheena

Nuoruus on ikävaihe, jonka pituus ja sisältö vaihtelevat yksilöittäin ja kulttuureittain. Nuoruuden määrittely on myös vaihdellut eri aikakausina. Nyky-yhteiskunnassa nuorten puberteetin alkamisikä on aikaistunut, kun taas esimerkiksi ammattiin valmistuminen ja ensimmäisen lapsen saaminen ovat siirtyneet myöhemmäksi. Nuoruus ja siihen liittyvä nuorisokulttuuri ovat myös tarttuneet entistä laajempaan väestöön – toisaalta myöhäislapsuuttaan eläviin, toisaalta vanhempiin ikäpolviin. Nuoruusvaiheen voidaan näin ollen katsoa pidentyneen molempiin suuntiin. (Aaltonen & Ojanen & Vihunen & Vilén 2003, 13; Nurmi & Ahonen & Lyytinen & Lyytinen & Pulkkinen & Ruoppila 2006, 124–125.)

Nuoruus jaetaan summittaisesti kolmeen eri vaiheeseen: varhaisnuoruuteen (n. 11–14-vuotiaat), keskinuoruuteen (n. 15–18-vuotiaat) ja myöhäisnuoruuteen (n. 19–25-vuotiaat) (Aaltonen ym. 2003, 18). Kuitenkin esimerkiksi nuorisolaki koskee kaikkia alle 29-vuotiaita (Nuorisolaki 27.1.2006/72). Nuoruusiän määritelmä riippuu näin ollen siitä, mistä näkökulmasta nuoruutta tarkastellaan. Hubu-virtuaalibussin keskusteluihin osallistuneista nuorista osa oli vasta varhaisnuoruuden kynnyksellä, toiset taas jo täysi-ikäisiä. Nuorten elämäntilanteet ja ajatusmaailmat olivat täten myös erilaiset.

Nuoruus on siirtymäaika lapsuudesta aikuisuuteen. Siihen liittyy monia merkittäviä muutoksia niin fyysisessä kasvussa, ajattelun kehityksessä kuin sosiaalisissa suhteisakin. Nuoruutta tarkastellaankin tyypillisesti holistisesta, psyko-fyysis-sosiaalisesta näkökulmasta. Fyysiseen kehitykseen liittyvät hormonaaliset muutokset, jotka tulevat puberteettikehityksen myötä ja vaikuttavat esimerkiksi nuoren pituuskasvuun. Nuoren fyysinen kehitys on yksilöllistä, ja siihen vaikuttaa perimä. Psykkiset muutokset liittyvät sekä persoonallisuuden kehitykseen että kognitiiviseen kehitykseen. Näihin lukeutuvat minäkuvan muotoutuminen sekä ajattelun, muistin ja oppimisen kehitys. Sosiaalisesta näkökulmasta kehitystä tapahtuu sosiaalisissa taidoissa, esimerkiksi vuorovaikutustaidoissa. (Nurmi ym. 2006, 124; Aaltonen ym. 2003, 51–52.)

3.2 Nuoruuden kehitystehtävät

Kehitystehtävillä kuvataan niitä tavoitteita, jotka ihmisen tulisi saavuttaa yhteiskunnan odotusten mukaisesti eri kehityksen vaiheissa (Aaltonen ym. 2003, 19). Nämä kehitystehtävät määritellään eri tavalla eri elämänteorioissa. Yksi tunnetuimmista teorioista lienee Erik H. Eriksonin psykososiaalinen kehitysteoria, jossa tarkastellaan identiteetin eli yksilöllisyyden elämänmittaista kehitystä. Erikson on jakanut ihmisen kehityksen kahdeksaan vaiheeseen, joista jokaiseen kuuluu erilaisia kehityshaasteita ja -tehtäviä. Näiden haasteiden kohtaaminen aiheuttaa konflikteja, jotka läpikäytyään ihminen saavuttaa uusia kykyjä ja valmiuksia. Eriksonin mukaan kehitys ei voikaan edetä ilman näitä konflikteja. Jos ihminen ei käy kehityskriisiä onnistuneesti läpi, häiriintyy hänen myöhempi kehityksensä. (Dunderfelt 2011, 231-234; Saaristo & Jokinen 2009, 80-81.)

Eriksonin psykososiaalisen kehitysteorian mukaan nuoruuden kehitystehtävä on oman yksilöllisen identiteetin muodostuminen. Nuoruudessa ihminen etsii itseään ja omaa paikkaansa maailmassa, mikä näyttäytyy erilaisten roolien kokeiluna. Nuori hakee hyväksytyksi tuleminen kokemusta niin paljon, että hän saattaa esittää muuta kuin mitä hän oikeasti on. Tämä vaihe menee ohi, kun nuori oppii hyväksymään itse itsensä ja muodostamaan itsestään realistisen ja sallivan kuvan. Tämä tapahtuu usein vasta myöhäisnuoruudessa, kun kehityskriisin tuloksena nuori on saavuttanut itselleen sopivan identiteetin. (Dunderfelt 2011, 237; Aaltonen ym. 2003, 155.)

3.3 Vertaisryhmien merkitys nuoruudessa

Vertaisilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat nuoren kanssa suunnilleen samalla tasolla sosiaalisessa, emotionaalisessa tai kognitiivisessa kehityksessä. Usein vertaiset ovat ikätovereita, kuitenkin eivät aina täsmälleen samanikäisiä kuin nuori itse. Samaan ryhmään kuuluvat nuoret ovatkin usein monessa suhteessa samanlaisia – heitä voivat yhdistää esimerkiksi asuinpaikka, koulu ja harrastukset, tai erilaiset käyttäytymispiirteet, kuten ongelmakäyttäytyminen tai halu menestyä koulussa. (Salmivalli 2008, 15; Nurmi ym. 2006, 149.)

Vertaisryhmien merkitys kasvaa jo ennen murrosikää, kun lapsi alkaa kokea nimenomaan tovereiltaan sosiaalista painetta – kuuluakseen porukkaan lapsen täytyy pukeutua, asennoitua ja käyttäytyä tietyllä tavalla. Nämä vaatimukset voivat olla ristiriidassa vanhempien arvostusten ja ihanteiden kanssa, jolloin lapsi tai nuori joutuu kamppailemaan erilaisten vaatimusten välillä etsien asemaansa niiden välimaastossa. Vertaisryhmän hyväksyntä ja arvot alkavat olla jo varhaisnuoruuden loppupuolella tärkeämpiä kuin omien vanhempien näkökulmat. (Turunen 2005, 98; Aaltonen ym. 2003, 93.)

Nuoruudessa sosiaaliset ryhmät eivät yleensä ole pysyviä, vaan nuoret siirtyvät ryhmästä toiseen tai kuuluvat vaihtoehtoisesti moneen ryhmään samanaikaisesti. Nämä ryhmät voivat olla myös limittäisiä. Ystävät vaihtuvat etenkin varhaislapsuudessa jatkuvasti. Koulunkäynnin alkaessa kaveripiiri monipuolistuu ja sosiaaliset kontaktit lisääntyvät. Ryhmään kuulumisen tunne sekä sosiaalisen hyväksynnän saaminen muilta nousevat entistä tärkeämmiksi seikoiksi nuoren elämässä. (Nurmi ym. 2006, 149; Aaltonen ym. 2003, 92.)

Nuoren ystävyysuhteilla on suuri merkitys nuoren persoonallisuuden ja identiteetin rakentumisessa. Muun muassa sosiaalipsykologian tutkija Vivien Burr on osoittanut, että identiteettimme perustuu ryhmäjäsenyyksiimme. Näin ollen identiteettimme, eli se millaisena itsemme näemme, on lähtökohtaisesti sosiaalinen. (Aaltonen ym. 2003, 93; Burr 2004, 87–112.)

4 Nuorisotyö

Hubu-virtuaalibussia voidaan ajatella verkossa tehtävän nuorisotyön yhtenä välineenä. Virtuaalibussissa käytetty interaktiivinen äänestysjärjestelmä on yksi nuorisotyön menetelmistä. Kaiken nuorten parissa tehtävän työn perustana ovat nuorisotyön yleiset tehtävät ja tavoitteet. Esittelen myös verkossa tehtävän nuorisotyön sekä nuorten parissa tehtävän ehkäisevän päihdetyön peruseriaatteet, sillä niillä oli keskeinen rooli Hubussa.

4.1 Nuorisotyön yleiset tehtävät

Nuorisolain 2. pykälässä nuorisotyöksi määritellään ”nuorten oman ajan käyttöön kohdistuva aktiivisen kansalaisuuden edistäminen samoin kuin nuorten sosiaalinen vahvistaminen, nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukeminen sekä sukupolvien välinen vuorovaikutus” (Nuorisolaki 27.1.2006/72, 2 §). Samaisessa laissa nuorisotyö ja -politiikka on määrätty kunnan tehtäväksi. Nuorisotyön toteuttamisesta vastaavat kunnat, nuorisoyhdistykset ja muut nuorisotyötä tekevät järjestöt. (Nuorisolaki 27.1.2006/72.)

Nuorisotyöntekijän työ on ohjata, toteuttaa ja luoda edellytyksiä nuorten vapaaehtoisuuteen perustuvalla, heidän lähtökohdistaan syntyvälle vapaa-ajantoiminnalle ja harrastuksille. Usein nuorisotyöntekijät työskentelevät ohjaajina, jotka ovat aikuisina paikalla ohjaamassa ja valvomassa toimintaa. Tärkeänä osana on myös yhteistyö kodin, koulun, sosiaalitoimen ja muiden alueen toimijoiden kanssa. Työn tavoitteet määrittelee pitkälti Nuorisolaki. (Työ- ja elinkeinotoimisto.)

Nuorisotyöllä on yleisesti nähty olevan neljä yleistä tehtävää eli funktiota - sosialisaatiofunktio, personalisaatiofunktio, kompensatiofunktio resursointi- ja allokointifunktio. Sosialisaation tarkoituksena on liittää nuori kulttuurin, yhteiskunnan ja lähiyhteisön jäseneksi sekä välittää sellaisia tietoja ja taitoja, jotka mahdollistavat nuoren osallistumisen yhteisöjen ja yhteiskunnan kehittämiseen ja uudistamiseen. Sosialisaatiolla on näin ollen sekä säilyttävä että uudistava luonne. (Nieminen 2007, 23.)

Personalisaatiolla tarkoitetaan nuoren kehittymistä omaksi itsekseen. Nuorisotyö toteuttaa personalisaatiofunktioita tunnustamalla ja tukemalla nuorten yksilöllisyyttä ja ainutlaatuisuutta. Nuorisotyö myös tarjoaa tilaisuuksia nuorten inhimilliselle kasvulle ja

oppimiskokemuksille. Se näin myös kehittää nuoren henkilökohtaisia mahdollisuuksia, jotka ovat jo olemassa, mutteivät välttämättä käytössä. (Nieminen 2007, 24.)

Nuorten socialisaatiossa ja personalisaatiossa ilmenevien vaikeuksien korjaamiseksi nuorisotyöllä on myös kompensatiofunktio. Nuorisotyöllä autetaan ja ohjataan nuoria avun piiriin, jos heillä on ongelmia esimerkiksi yhteiskuntaan integroitumisessa. Nuorisotyöllä pyritään korjaamaan yhdenvertaisuuteen ja henkilökohtaiseen elämänhallintaan liittyviä ongelmia. Toiminta kohdentuu erityisesti muita heikommassa asemassa oleviin nuoriin. (Nieminen 2007, 25.)

Resursointi- ja allokointifunktion kautta nuorisotyö pyrkii vaikuttamaan siihen, kuinka yhteiskunta suuntaa (allokoi) nuoriin osoittamansa voimavarat (resurssit). Tämä pyritään toteuttamaan nuorisopolitiikan avulla, jonka tarkoituksena on vaikuttaa siihen, kuinka nuoret huomioidaan yhteiskuntapoliittisessa päätöksenteossa. (Nieminen 2007, 25–26.)

Nuorisotyötä tekevä organisaatio voi toteuttaa yhtä aikaa useampaa näistä neljästä funktiosta. Samantapaisia funktioita toteuttavat myös muut yhteiskunnalliset instituutiot, kuten perhe, koulu ja sosiaalityö. (Nieminen 2007, 27.)

4.2 Nuorisotyö verkossa

Nuorisotyöntekijät ovat hyödyntäneet verkkoa työssään jo 1980-luvun lopulta lähtien. Sinällään nuorisotyön laajeneminen verkkoon on ollut luontevaa – onhan työn kohdeyhmäkin, nuoret, siellä. Lapset ja nuoret ovat olleet tekemisissä tietokoneiden ja Internetin kanssa niin kaveripiirissä kuin koulussakin, joten niiden käyttö on heille luontevaa. Lapsilla ja nuorilla onkin usein paremmat tietokonetaidot kuin aikuisilla ja he ovat olleet monella tavoin edelläkävijöitä suomalaisen tietoyhteiskunnan muodostumisessa. (Sini-salo-Juha & Timonen 2011, 23; Lahikainen & Hietala & Inkinen & Kangassalo & Kivimäki & Mäyrä 2005, 5.)

Verkossa tehtävän nuorisotyön työmuodot ovat vuosien saatossa muotoutuneet teknologian kehityksen kanssa rinnakkain. Nykyisin verkossa tehtävässä nuorisotyössä hyödynnetään pitkälti sosiaalista mediaa, jonka yhteisöjä ja palveluja käytetään muun muassa työn tilana, välineenä ja alustana. Nuoria kohdataan heidän omissa toimintaympäristöissään ja autetaan erilaisissa pulmissa. Sosiaalinen media onkin jo varsin kiinteä

osa nuorten arkea: vuonna 2010 16–24-vuotiaista nuorista 90 % käytti Internetiä päivittäin tai lähes päivittäin. Vain prosentti tästä ikäryhmästä ei käyttänyt Internetiä lainkaan. (Sinisalo-Juha & Timonen 2011, 23; Mediakasvatus.fi; Tilastokeskus.)

Verkkoperustaista nuorisotyötä tekevät muutkin kuin varsinaiset nuorisotyöntekijät, muun muassa terveydenhoitajat, sosiaalityöntekijät ja poliisi. Siihen liittyvä teknologia, työvälineet ja menetelmät ovat jatkuvassa muutoksessa, joten verkkonuorisotyötä määriteltäessä tulee olla joustava. Nuorisotyö on kuitenkin aina nuorisotyötä, tehtiin sitä missä ympäristössä tahansa. Tämän vuoksi myös verkkoperustaisessa nuorisotyössä on tärkeää pitää kiinni nuorisotyön perustasta ja periaatteista. (Mediakasvatus.fi; Sinisalo-Juha & Timonen 2011, 33.)

4.3 Nuorisoalan ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevän päihdetyön yleisenä tehtävänä on edistää päihteettömiä elintapoja, vähentää ja ehkäistä päihdehaittoja ja pyrkiä ymmärtämään ja hallitsemaan päihdeilmiötä. Se pyrkii myös lisäämään tietoa päihteistä ja tätä kautta vaikuttamaan sekä päihteidenkäyttötapoihin että -asenteisiin. Ehkäisevä päihdetyö huomioi paitsi päihdehaitoilta suojaavat tekijät myös erilaiset riskitekijät. Sillä pyritään vaikuttamaan päihteiden saatavuuteen, tarjontaan ja haittoihin. Nuorisoalan ehkäisevä päihdetyö eroaa yleisestä päihdetyöstä erityisesti painopisteensä takia. Aikuisille kohdennetussa ehkäisevässä työssä korostetaan päihdehaittoja ja riskitekijöitä, kun taas nuorten parissa keskitytään kokonaisvaltaiseen elämänhallinnan tukemiseen eikä itse päihteistä puhuta välttämättä lainkaan. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos; Preventiimi.)

Hubu-virtuaalibussissa toteutettiin ehkäisevää päihdetyötä keskustelemalla nuorten elämään liittyvistä aiheista voimavaralähtöisesti. Vaikka Hubussa keskusteltiin myös tupakasta ja alkoholista, eivät ne olleet selvästi muita aiheita suosituimpia. Esimerkiksi perhe- ja kaverisuhteista, terveistä elämäntavoista ja harrastuksista keskusteleminen on osaltaan ehkäisevää päihdetyötä.

Nuorisoalan ehkäisevä päihdetyö voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen: sosiaaliseen vahvistamiseen (*promotion*), yleiseen ehkäisyyn (*prevention*) ja riskiehkäisyyn. Sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan esimerkiksi yhteisöjen tukemista, nuorten kuulemistä ja osallisuuden edistämistä. Yleisellä ehkäisyllä tarkoitetaan taas päihdekasvatusta ja päihdetietouden jakamista nuorten kehitystasolta vastaavalla tasolla. Se sisältää tiedon

jakoa päihteiden vaikutuksista sekä terveydellisistä ja sosiaalisista haitoista. Riskiehkäisyllä tarkoitetaan toimia, jotka kohdennetaan johonkin ryhmään tai yksilöön, jossa tunnustetaan riskikäyttäytymistä. Riskiryhmiin kuuluvat päihdemyönteisillä elämäntavoilla oireilevat nuoret. Riskiehkäisy on yksi keskeinen erityis-, kohdennetun ja etsivän nuorisotyön toimintamuoto. (Pylkkänen 2011, 67.)

Tämän päivän yhteiskunnassa nuoruus on pitkäkestoinen kehitysvaihe. Nuorisoalan ehkäisevän päihdetyön näkökulmasta täysi-ikäisyys on kuitenkin keskeinen rajanveto, sillä työtä tehdään sen molemmin puolin, tosin erilaisin lähestymistavoin. Alle 18-vuotiaiden parissa täytyy muistaa, että lain mukaan alaikäisten päihteidenkäyttö ei ole luvallista. Toisaalta täysi-ikäisille korostetaan vastuullista päihteidenkäyttöä sekä tiedotetaan mahdollisista riskeistä. (Preventiimi.) Koska Hubu-virtuaalibussissa kävi sekä alaikäisiä että yli 18-vuotiaita nuoria, piti huomioon ottaa molemmat ikäryhmät. Keskustelut käytiin kuitenkin nuorimpien ehdoilla ja päihteidenkäytöstä keskusteltiin esimerkiksi aikuisten juomisen kautta. Keskustelun pääpaino oli kuitenkin suojaavissa tekijöissä, kuten perheessä, kavereissa ja harrastuksissa. Tällaiset tekijät toimivat päihdekokeiluja ennaltaehkäisevinä. (EOPH c.)

Yksi Hubu-virtuaalibussin tehtävistä oli jakaa luotettavaa ja ajantasaista tietoa päihteistä. Nuorilla on oikeus saada tietoa omaan elämäänsä vaikuttavista asioista ilman kauhistelua tai kaunistelua. Nuorille tarjottava tieto ei saa myöskään olla aatteellisesti tai muulla tavoin painottunutta. Oikeus tiedonsaantiin on ilmaistu muun muassa Yleismaailmallisessa ihmisoikeuksien julistuksessa, Lapsen oikeuksien julistuksessa sekä Euroopan ihmisoikeus- ja perusvapaus sopimuksessa. (Fedotoff 2008: 415.) Tiedolla ja sen yhteisellä käsittelyllä pyrittiin saamaan nuori valitsemaan järkevästi hänen tehdesään omat valintansa päihteiden suhteen (EOPH c).

5 Yhteisöllisyys verkossa

5.1 Yhteisöllisyyden määrittelyä

Yhteisön ja yhteisöllisyyden merkitykset ovat muuttuneet aikojen saatossa. Alun perin yhteisöllä on tarkoitettu ihmisten luonnostaan syntyneitä ryhmittäytymiä, jotka ovat taanneet arjessa selviytymisen. Näiden ryhmien perustana ovat olleet perinteisesti

esimerkiksi sukulaisuus tai naapuruus. Ennen teollistumisen alkua yksilöt kuuluivat usein tiiviisti synnyinyhteisönsä, jota ei näin ollen päässyt itse valitsemaan. Moderni yhteiskunta muovasi perinteiset yhteisöllisyyden muodot uusiksi. Nykyisin yksilö voi kuulua, ja usein kuuluukin, syntymäyhteisönsä lisäksi useaan muuhunkin yhteisöön. Niiden peruseriaatteeksi on kehittynyt sopimuksellisuus, mikä on osaltaan lisännyt yksilön oman aseman ja roolin merkitystä yhteisössä. (Kopakkala 2005, 31; Heinonen 2008, 13; Kangaspunta 2011, 15.)

Käsitteinä yhteisö ja yhteisöllisyys kulkevat yleensä käsi kädessä, mutta niitä ei tule sekoittaa toisiinsa. Yhteisö voi olla olemassa ilman, että siihen kuuluvat ihmiset kokevat keskenään yhteisöllisyyden tunteita. Yhteisö on näin ollen tila tai paikka, yhteisöllisyys taas tunne yhteen kuulumisesta ja sosiaalisista suhteista. (Heinonen 2008, 14.)

Yhteisössä tehdään aina jako meihin ja muihin – kun määritellään, ketkä ovat osa yhteisöä, määritellään samalla, ketkä eivät siihen kuulu (Onnismaa & Gardemeister 2009, 84). Yhteisö ei siis ole universaali alue, johon kaikki kuuluvat, vaan aina on oltava ulkopuolinen maailma, joka ei yhteisön piiriin kuulu. Näin ollen yhteisön perustana on jonkinasteinen samankaltaisuus, joka erottaa meidät muusta ympäröivästä maailmasta. Ihminen valikoikin itselleen sellaista seuraa, jolla on jotain yhteistä hänen kanssaan – esimerkiksi samanikäisiä, samaa koulutusta olevia henkilöitä. (Tuomi 2005, 160; Palonen 2009, 94.)

Leena Kurki määrittelee aidoksi yhteisöksi sellaisen sosiaalisen kanssakäymisen muodon, jossa toiminta on yhteisten arvojen ja intressien ohjaamaa. Tällaisen aidon yhteisön tunnusmerkkejä ovat dialogi, solidaarisuus, avoimuus ja uudistuminen, mutta kuitenkin samalla integraatio ja pysyvyys. Yhteisön jäsenet kohtelevat toisiaan tasavertaisina kumppaneina, tuntevat yhteenkuuluvuutta ja ovat sitoutuneet yhteisönsä toimintaan. (Kurki 2000, 130–131.)

5.2 Verkkoyhteisöllisyys – onko sitä?

Verkko voidaan nähdä joko avoimena ja julkisena tilana, jossa tapahtuu sosiaalista kanssakäymistä ja tätä kautta myös identiteettien luomista, tai mediana ja julkaisukanavana. Tilana verkko mahdollistaa inhimillisen ja sosiaalisen toiminnan tarjoten puitteet sen toteuttamiseen. Myös medianäkökulmasta katsottuna internet on vuorovaikutteinen – sen käyttäjät ovat mukana luomassa sisältöjä, keskustelemassa ja osallistu-

massa. Verkkoa ei voikaan täysin rajata vain yhteen näkökulmaan, sillä se sulkee sisäänsä monenlaisia toimintoja ja vuorovaikutuksen muotoja. (Matikainen 2006, 113; Matikainen 2008, 26–31.)

Verkkoyhteisöjen tutkimuksen uranuurtaja Howard Rheingold määrittelee virtuaaliyhteisöt sosiaalisiksi kerääntymiksi, jotka syntyvät netissä jos tarpeeksi suuri määrä ihmisiä osallistuu riittävän pitkäksi aikaa keskusteluun riittävällä määrällä inhimillisiä tunteita luodakseen ihmissuhteiden verkoston kyberavaruudessa. Rheingold on myös tullut havaintojensa perusteella siihen johtopäätökseen, että ihmiset muodostavat virtuaalisia yhteisöjä aina silloin kun tietoverkko on ihmisten saatavilla ja käytössä. (Rheingold 1993.)

Siitä, voiko verkkoyhteisössä tavoittaa aitoja yhteisöllisyyden kokemuksia, on esitetty monia eri näkemyksiä. Yhteisöllisyyden tunteet on katsottu perinteisesti liittyvän suhteisiin, jossa ihmiset tapaavat kasvokkain ja tuntevat toisensa. Onkin esitetty kritiikkiä siitä, voiko ihminen sitoutua toisiin yhteisön jäseniin, vaikka hän ei ole koskaan tavannutkaan heitä. (Heinonen 2008, 95.) Toisaalta verkkoyhteisöjä on kuvattu lähinnä verkostoiksi, joissa ihmiset kohtaavat toisiaan erilaisin perustein. Erilaisten sähköisten yhteisöjen suuret käyttäjämäärät kielivät jonkinlaisesta yhteisöstä – vaikka kyse ei olisi-kaan perinteisessä mielessä yhteisöstä, on vuorovaikusta eri käyttäjien välillä niin runsaasti, että toimintaa voidaan pitää yhtä kaikki yhteisöllisenä. (Matikainen 2008, 71.)

Joidenkin tutkijoiden mukaan virtuaaliset yhteisöt ovat vain harvoin pelkästään sähköisen viestinnän varassa. Näin ollen verkkoyhteisöt vain täydentäisivät muita kommunikaation tapoja ja jo olemassa olevien yhteisöjen toimintaa. (Tuomi 2005, 158–159.) Verkko ei ole oma erillinen tilansa, vaan se liittyy monin tavoin fyysiseen tilaan. Esimerkiksi nuorilla verkon käyttö liittyy kiinteästi ”livemaailman” ihmissuhteisiin ja tapahtumiin. Näin ollen verkko on usein vain fyysisen tilan jatke. (Matikainen 2008, 31.)

Verkossa koko yhteiskunta ja muu maailma ovat tavoitettavissa vain muutaman napinpainalluksen päässä. Internetiä voikin verrata kaupunkiin, jossa ihmiset jatkuvasti kohtaavat toisiaan ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään muun muassa yhdessä pelaten, kauppaa käyden ja keskustellen. Verkon voikin nähdä sekä toiminnallisena että yhteisöllisenä tilana. Virtuaaliset yhteisöt kuuluvat olennaisena osana tulevaisuuden yhteisöllisyyteen. Niissä yksilölliset ihmiset haluavat kuulua muiden samanhenkisten ihmisten joukkoon. (Matikainen 2008, 28–31; Harju 2010, 78.)

5.3 Verkkoyhteisön muodostuminen

Ulla Heinonen (2008, 111–115) on tutkinut verkkoyhteisön muodostumista havainnoiden, haastatellen ja tapaustutkimusten avulla. Tulokset osoittavat, että yhteisöllisyyden synty verkossa on monivaiheinen tapahtuma. Yhteisön syntyyn voi kuluja pitkän aikaa, toiset yhteisöt taas syntyvät melko nopeastikin. Yhteisön muodostumisprosessissa on kuitenkin eroteltavissa viisi vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa käyttäjät tunnistavat toisensa nimimerkin perusteella. Toisessa vaiheessa käyttäjät tutustuvat toisiinsa ja ystäväystyvät, kolmannessa vaiheessa he taas alkavat tarjota ja vastaanottaa tukea ja apua toisiltaan. Neljännessä vaiheessa tapahtuu kiintymisen ja viimeisessä viidennessä vaiheessa kävijä sitoutuu yhteisöön. Yleensä yhteisö muodostuu kronologisesti näiden viiden vaiheen kautta, eikä yhteisöllisyyden synty ole mahdollista ilman sitoutumista. (Heinonen 2008, 111.)

Ihmisellä on aina jokin syy eli motiivi liittyä yhteisöön. Ollessaan sitoutunut yhteisöön ihmisellä on myös tunne yhteisöllisyydestä – siitä, että hän kuuluu johonkin ryhmään. Tämä jäsenyys perustuu vapaaehtoisuuteen, omaan valintaan ja sitoutumiseen ryhmän toimintaan. Kokemus yhteisöllisyydestä on kuitenkin subjektiivinen ja yksittäisten verkko-käyttäjien näkemykset yhteisöllisyydestä voivat olla keskenään hyvinkin erilaisia. (Heinonen 2008, 94–95.)

Yhteisön jäsenien välinen luottamus ei ole täysin välttämätöntä etenkin vapaa-ajan virtuaaliyhteisöissä. Kun yhteisössä toimitaan anonymisti, perustuu toisilta yhteisön jäseniltä saatu tieto toisen osapuolen kertomaan. Jotta henkilö nauttisi muiden yhteisön jäsenten luottamusta, tulee hänellä olla yhteisössä sellainen identiteetti, johon muut kokevat voivansa luottaa. Verkossa kerrotaankin usein enemmän kuin ihmisille kasvotusten. Annettu tieto on kuitenkin valikoitua, mikä samalla suojaa yksilön yksityisyyttä. (Heinonen 2008, 105–106; Heinonen 2001, 65.)

5.4 Yksilön identiteetti ja rooli yhteisössä

Identiteetti on vahvasti sosiaalinen ilmiö, joka syntyy ja muotoutuu sosiaalisissa konteksteissa. Ihminen luo itsestään kuvan sen perusteella, miten muut häneen reagoivat ja millaista palautetta hän heiltä saa. Sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ihminen oppii kuka hän on ja millainen hän on. Sosiaalinen yhteisö hänen ympärillään hahmottuu erilaisina rooleina, normeina ja rajoina. (Matikainen 2002, 28; Harju 2010, 75–76.)

Identiteetti ei perustu enää entiseen tapaan pysyviin luokituksiin. Ennen esimerkiksi työpaikka saattoi tarjota roolin vakaana palkansaajana, ja tähän rooliin ihmiset ankkuroivat identiteettinsä. Nykyisin tällaisia identiteettiankkureita ei aikaisempaan tapaan ole, vaan identiteetti muotoutuu vaihtuvissa yhteisöissä. Tämä tekee identiteetistä aiempaa muuntuvamman ja liikkuvamman. Onkin kuvattu, että tämän päivän ihmisiä vaivaavat epävarmat identiteetit. (Harju 2010, 70; Matikainen 2008, 71-72.)

Myös Burr esittää identiteetin määräytyvän sosiaalisesti. Identiteetti, käsitys siitä ”kuka minä olen”, määräytyy suuresti sen mukaan millaisiin ryhmiin ja sosiaalisiin luokkiin ihminen kuuluu. Nämä ryhmät voivat olla virallisia, esimerkiksi kerhoja ja yhdistyksiä, tai perustua sukulaisuuteen tai ystävyYTEEN. Identiteettimme eivät synny omien ominaisuuksiemme seurauksena, vaan sosiaalisissa prosesseissa meidän ja muiden ihmisten välillä. Ihminen muuttuu luomiensa suhteiden kautta. Yhteisöihin kytkeytymiset saavat meissä aina esiin uusia kykyjä ja mahdollisuuksia. Näin jokainen yhteisö, johon kiinnitymme, muokkaa meitä jonkinlaiseksi. (Burr 2004, 87; Heikkilä 2009, 115.)

6 Tutkimusongelman määrittelyä

6.1 Opinnäytetyön näkökulma

Valitsin opinnäytetyöni teoreettiseksi näkökulmaksi yhteisöllisyyden. Tähän oli useampi syy. Ensinnäkin vertaisryhmien ja sosiaalisten suhteiden merkitys nuoruudessa on tärkeää nuoren identiteetin ja minäkuvan muodostumisen kannalta. Hubu-virtuaalibussin toiminta perustui pitkälti nuorten keskinäiselle vuorovaikutukselle, ainakin ideaalissa tapauksessa. Välillä keskustelut olivat hyvin työntekijävetoisia, mutta parhaimmillaan nuoret jakoivat niiden aikana näkökulmia keskenään ja kommentoivat rakentavaan tapaan toisiaan.

Olin itse Hubun työntekijänä havainnut, että virtuaalibussissa kävi nuoria, jotka vierailivat siellä säännöllisesti ja jotka kuuluivat myös Hubun epäviralliseen faniryhmään. Hubu-virtuaalibussin virallisessa verkkoyhteisössä, joka löytyi Habbo Hotelin kotisivuilta, oli vielä heinäkuussa 2012 lähes 14 000 jäsentä. Tämä kertoo jo itsessään Hubun ol-

leen ilmiö, jolla oli runsaasti näkyvyyttä. Se, oliko sen jäsenten välillä yhteisöllisyyden kokemuksia, oli yksi opinnäytetyöni keskeisimmistä tutkimuskysymyksistä.

Hypoteesini oli, että Hubu-virtuaalibussissa muodostui jonkinlaisia yhteisöllisyyden kokemuksia. Yhteisöllisyyden kokemusten mittaaminen on sinänsä hankalaa, sillä pelkätään yhteisölle löytyy lukuisia eri määritelmiä näkökulmasta riippuen. Selvitin kuitenkin taustateorian kautta yhteisöllisyyteen tavallisesti liitettäviä tekijöitä, joiden perusteella lähdin suunnittelemaan haastattelukysymyksiä.

Loppujen lopuksi yhteisöllisyyden tunne on kuitenkin subjektiivinen kokemus. Samaan ryhmään kuuluvista ihmisistä yksi voi tuntea olevansa osa yhteisöä ja mieltää itsensä sen jäseneksi, toinen taas suhtautuu ryhmään kepeämmin eikä ole sitoutunut sen toimintaan. Avoin tila mahdollistaa myös sen, että sinne on paitsi helppo tulla, sieltä on myös helppo poistua. Tämän vuoksi myös Hubu-virtuaalibussissa oli paljon satunnaisia kävijöitä, jotka eivät osallistuneet keskusteluihin kuin kerran tai pari. Mukana oli kuitenkin myös paljon niin sanottuja vakiokäyttäjiä, jotka olivat selvästi sitoutuneet Hubun toimintaan ja sääntöihin.

6.2 Opinnäytetyön tavoite

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, kokivatko Hubussa käyneet nuoret yhteisöllisyyden kokemuksia. Lisäksi pyrin opinnäytetyöhaastatteluistani saadulla tiedolla tuomaan esiin nuorten kannalta merkityksellisiä tekijöitä verkossa tehtävästä nuorisotyöstä. Opinnäytetyöni nostaa esiin niitä seikkoja, jotka nuoret kokivat arvokkaiksi virtuaalibussin toiminnassa. Toisaalta esiin tuli myös asioita, joita toiminnassa olisi ollut syytä kehittää.

Vaikka virtuaalibussi oli ollut toiminnassa jo kymmenen vuotta, vastaavaa tutkimusta ei ollut aiemmin aiheesta toteutettu. Vuosittain oli toteutettu kävijätyytyväisyyskyselyt, mutta ne olivat tarjonneet pääasiassa määrällistä aineistoa. Tarkoitukseni onkin tuoda nuoren oma ääni kuuluviin ja saada aiheesta laadullista, kokemusperäistä tietoa.

7 Opinnäytetyötutkimuksen toteutus

7.1 Kohderyhmän rajaaminen ja tavoittaminen

Opinnäytetyötäni varten halusin haastatella 10–15-vuotiaita nuoria, jotka olivat käyneet Hubu-virtuaalibussissa useamman kerran. Tämän kohderyhmän valinta tuntui luontevimmalta sen vuoksi, että Hubu-virtuaalibussin toiminta oli kohdennettu sen ikäisille nuorille. Vaikka kymmenvuotiaan ja murrosikäisen ajatusmaailmat ja näkökulmat asioihin ovat hyvin erilaiset, osallistuivat he yhtä kaikki Hubussakin yhteisiin keskusteluihin. En tämän vuoksi halunnut sulkea pois haastatteluista nuorimpia Hubun kävijöitä, jotka kuitenkin olivat toiminta-aikana tasavertaisia vanhempien kävijöiden kanssa.

Lähdin tavoittamaan nuoria Hubu-virtuaalibussiin liittyvän yhteisön keskustelupalstan kautta, joka toimi Habbo Hotelin kotisivuilla. Keskustelupalstalla julkaistussa ilmoituksessa oli lyhyesti kerrottu, mistä tutkimuksessa on kyse, keitä tutkimukseen haetaan ja milloin ja miten tutkimus toteutetaan. Lisäksi ilmoitettiin, että haastatteluun osallistumiseen tarvitsee vanhempien luvan. Ilmoituksessa oli linkki Elämä On Parasta Huumetta ry:n sivulle, jolla itse haastatteluun ilmoittautuminen tapahtui. Haastatteluun ilmoittautuminen laitettiin tarkoituksella järjestön kotisivuille, jotta se lisäisi nuoren luottamusta siihen, että kyseessä on todellakin virallinen järjestö ja aikuinen, joka haastattelun toteuttaa. Lisäksi Elämä On Parasta Huumetta ry:n kotisivut ovat monelle nuorelle ennestään tutut.

Ilmoittautumislomakkeessa kysyttiin nuoren koko nimeä, ikää, kotiosoitetta ja sähköpostiosoitetta. Samassa yhteydessä kerrottiin, että tietoja käytetään ainoastaan lupalapun ja palkinnon postittamiseen ja että nuoreen otetaan yhteyttä sähköpostitse mahdollisimman pian. Ilmoittautuneiden tiedot tulivat ainoastaan minun käyttöni ja nähtäväkseni.

Ilmoittautumisen jälkeen lähetin nuoren ilmoittamaan sähköpostiosoitteeseen viestin, jossa kerroin tarkemmin tutkimuksesta – esittelin itseni, opiskelupaikkani ja että haastattelu on osa opinnäytetyöni toteutusta (Liite 1). Laitoin sähköpostin liitteeksi Word-tiedoston, jossa kerroin vielä yksityiskohtaisemmin haastattelun toteutuksesta (Liite 2). Lopuksi pyysin nuorta laittamaan minulle vielä tarkan kotiosoitteensa, jos hän yhä oli kiinnostunut osallistumaan haastatteluun. Tämä sen vuoksi, että alkuperäisessä ilmoittautumiskaavakkeessa monet olivat unohtaneet ilmoittaa esimerkiksi asuntonsa nume-

ron, postinumeron tai postitoimipaikan. Samalla myös varmistui, että lupalappu menee varmasti oikeaan osoitteeseen.

Tässä vaiheessa suurin osa nuorista jätti vastaamatta sähköpostiini. Voin vain arvailla, mistä syystä nuoret eivät lähteneet aktiivisesti prosessiin mukaan. Joko haastattelu vaikutti liian vaativalta urakalta tai nuoret eivät halunneet luopua anonymiteetistaan ja keskustella ”puhelimitse” haastattelijan kanssa. Uskon, että useammat nuoret olisivat lähteneet tutkimukseen mukaan, jos tutkimusaineisto olisi kerätty kirjoittamalla, ei puhumalla. Halusin kuitenkin toteuttaa tutkimuksen nimenomaan suullisesti haastattelemalla kyseisen menetelmän monien etujen vuoksi – haastattelutilanteessa vastauksia voidaan esimerkiksi selventää, niille voidaan pyytää heti perusteluja ja tarvittaessa aiheesta voidaan esittää lisäkysymyksiä (Hirsjärvi & Hurme 2010, 35). On myös poikkeuksellista, että tämänkaltaista aineistoa lähdetään keräämään suullisesti – suurin osa Internetissä toteutetuista tutkimuksista on strukturoituja, ja niihin saadaan huomattavasti suurempi määrä vastauksia kuin haastattelutekniikalla toteutettuun tutkimukseen. Tämän menetelmän valitsemalla tulin väkisinkin pelottaneeksi monta nuorta pois opinäytetyöni piiristä. Toisaalta tällä tavoin toteutettuna prosessiin valikoituivat aiheeseen aidosti motivoituneet nuoret, jotka halusivat päästä vaikuttamaan Hubun toimintaan. Kyseiset nuoret jaksoivat myös nähdä vaivaa paitsi haastatteluun osallistuessaan, myös lupalapun postituksessa että haastatteluajan ja -paikan sopimisessa. Näihin kaikkiin järjestelyihin kului pakosti myös nuoren omaa aikaa.

Ne, jotka sähköpostiini vastasivat ja halusivat yhä osallistua tutkimukseen, saivat postissa vanhempien allekirjoituksen vaativan lupalapun (Liite 4) sekä kaksi infopaperia. Toinen papereista oli osoitettu vanhemmille ja se sisälsi tietoa opinäytetyöstä, Hubu-virtuaalibussista sekä Elämä On Parasta Huumetta ry:n, nykyisen Ehkäisevä päihdetyö Ehyt ry:n, toiminnasta (Liite 3). Toinen paperi taas sisälsi ohjeet siitä, miten nuoren seuraavaksi tulisi haastatteluprosessin suhteen menetellä.

Lupalapun takaisin saatuani lähestyin nuorta jälleen sähköpostitse ja sovimme molemmille sopivan haastatteluajankohdan sekä -paikan. Tässä vaiheessa tiedustelin, onko Windows Live Messenger vai Skype nuorelle tutumpi sovellus. Skype on verkkopuheluihin tarkoitettu sovellus, Windows Live Messenger taas pikaviestintäohjelma, jolla pystyy soittamaan videopuheluita. Esittelin molemmat palvelut lyhyesti ja laitoin linkit niiden virallisille lataussivuille. Kerroin myös, että molemmat sovellukset ovat käyttäjälleen maksuttomia. Tarjouduin myös testaamaan sovellusta nuoren kanssa ennen

haastattelua, jos ohjelma oli nuorelle ennestään tuntematon. Kaikille haastatteluun osallistuneille oli jompikumpi sovelluksista tuttu, joten käytännön perehdytystä kyseisiin sovelluksiin minun ei tarvinnut antaa.

7.2 Haastattelukysymysten laatiminen

Haastattelukysymyksiä laadittaessa oli huolehdittava, että ne olisivat mahdollisimman konkreettisia. Näin jokainen nuori todennäköisimmin käsittää kysymyksen samalla tavoin, eikä heistä jokainen tulkitse kysymystä eri tavalla. Suullinen haastattelu varmisti myös sen, että haastattelukysymyksen pystyi selventämään nuorelle, jos nuori ei heti ymmärtänyt mitä tietyllä kysymyksellä tarkoitettiin.

Päätin toteuttaa haastattelut puolistrukturoituna, teemoihin perustuvana yksilohaastatteluna. Esitin siis kaikille haastatelluille samat avoimet kysymykset, jotka olin jakanut eri teemoihin (Liite 5). Näin saatoin edetä haastattelussa hieman vapaammin ja haastatellulle jäi tilaa kertoa omista kokemuksistaan. Haastattelukysymykset muodostuivat yhteisöllisyyden teorian ja työelämän yhteistyökumppanin intressien pohjalta.

Syksyllä 2011 palaverissa silloisen Elämä On Parasta Huumetta ry:n kanssa päätettiin muutama keskeinen kysymys, joihin kaivattiin vastausta. Paikalla palaverissa oli lisäksi Internet- ja mobiilijärjestelmien yksikön päällikkö sekä kaksi verkkopedagogia, jotka työskentelivät Hubu-virtuaalibussissa. He olivat kiinnostuneita erityisesti virtuaalibussissa jaettavan tiedon merkityksestä nuorille – olivatko nuoret kokeneet keskustelut hyödyllisiksi tai oppineet niistä jotain. Heitä kiinnosti myös tietää, mitkä keskustelunaiheet olivat jääneet nuorille erityisesti mieleen. Elämä On Parasta Huumetta ry:n työntekijät halusivat esittää nuorille nämä kysymykset, koska yksi Hubu-virtuaalibussin keskeisimmistä tehtävistä oli tiedon jakaminen. Kysymykset olikin käytännöllistä esittää opintähtäjähaastatteluni yhteydessä.

Teoriapohjana käytin erityisesti Ulla Heinosen verkkoyhteisön muodostumisen teoriaa. Sen mukaan verkkoyhteisön muodostumisprosessi on viisivaiheinen. Ensimmäisessä ja toisessa vaiheessa käyttäjät tunnistavat toisiaan nimimerkin perusteella ja ystävystyvät. Nämä olivat konkreettisia asioita, joita saatoin haastatelluilta kysyä. Kolmannessa vaiheessa yhteisön jäsenet alkavat tarjota ja vastaanottaa tukea ja apua toisiltaan, neljännessä vaiheessa he kiintyvät ja viidennessä sitoutuvat yhteisöön. Näitä vaiheita on jo vaikeampi tiedustella nuorilta suoraan. Sen sijaan pyysin nuoria kuvailemaan omin

sanoin Hubun toimintaa ja kertomaan, minkä he itse kokevat syyksi Hubussa käymiseen.

Keskeiset teemat haastattelurungossani olivat nuorten omat kokemukset ja näkemykset toiminnasta, yhteisöllisyys, bussissa käydyt keskustelut ja niistä saatu tieto sekä toimintaa koskevat kehittämissuhteet. Nuorten kokemuksiin ja näkemyksiin liittyvissä kysymyksissä tiedusteltiin heidän yleistä kuvaansa Hubu-virtuaalibussista muun muassa pyytämällä heitä kuvailemaan sen toimintaa omin sanoin ja keksimällä kolme sanaa, jotka heidän mielestään parhaiten kuvaisivat Hubu-bussia. Lopuksi kysyin ehdotuksia bussin toiminnan parantamiseksi ja kehittämiseksi.

7.3 Aineiston keruu

Toteutin opinnäytetyöhaastattelut keväällä 2012. Arvioin yhden haastattelun kestoksi etukäteen 20–30 minuuttia. Kaikki haastattelut sijoituivatkin tämän aika-arvion sisään. Resurssit huomioon ottaen tavoitteenani oli alun perin haastatella 5–10 nuorta. Sainkin haastateltua kaikkiaan seitsemää nuorta, mikä vastasi tavoitteitani.

Koska etsin haastateltavat Internetistä, tuntui se luonteelta ympäristöltä myös toteuttaa tutkimushaastattelut. Internetin etuna on myös se, että haastateltavia voidaan tavoittaa ympäri Suomea. Näin säästyy matkakuluja, eikä nuorten tarvitse poistua turvallisesta kotiympäristöstään haastattelua varten. Haastattelut voitiin myös toteuttaa joustavasti esimerkiksi iltaisin ja viikonloppuisin, jos haastateltavalle nämä ajat sopivat arkipäiviä paremmin.

Näin toteutettuna haastattelussa on toki myös monta ongelmaa. Ensimmäkin haastattelu vaatii nuorelta jonkin verran tietokoneen käyttötaitoa, jotta hän kykenee osallistumaan verkkopuheluun. Lisäksi haastatteluun on matalampi kynnys jättää saapumatta, koska nuori voi jättää vain tulematta sovittuun palveluun sovittuna aikana. Jos nuori kuitenkin saapuu ajallaan paikalle, on mahdollista, että kesken haastattelun esiintyy teknisiä ongelmia – esimerkiksi jommankumman mikki ei toimi, kyseinen sovellus tai koko tietokone kaatuu tai verkkoyhteyttä ei tilapäisesti ole. Haastattelu voi myös keskeytyä kokonaan jonkin teknisen ongelman vuoksi. Omassa tapauksessani teknisiä ongelmia ilmeni parissa haastattelussa, mutta niistä huolimatta haastattelut saatiin tehtyä suunnitelmien mukaan.

Päätin heti aluksi, ettei videokamerayhteys haastateltavan kanssa ole pakollinen. Päädyin tähän linjaukseen harkinnan seurauksena – kuvayhteys kun lisää entisestään korkeaa kynnystä osallistua opinnäytetyöhaastatteluun, eivätkä kaikki myöskään omista webkameraa. Kuvayhteyden puuttuminen haastateltavaan oli kuitenkin myös häviö, sillä en pystynyt havainnoimaan nuorta haastattelun aikana – en esimerkiksi nähnyt hänen ilmeitään, eleitään, keskittyikö hän haastatteluun vai tekikö samalla jotain muuta. Esimerkiksi Sirkka Hirsjärvi ja Helena Hurme ovat tutkimushaastattelua käsittelevässä kirjassaan uhranneet kokonaisen kappaleen ei-kielellisten sanomien käsittelyyn ja samassa yhteydessä todenneet, että haastattelijan tulisi valita sellainen paikka, jossa hän kykenee näkemään haastateltavan kasvot (Hirsjärvi & Hurme 2010, 119–121). Tulin kuitenkin siihen tulokseen, että kamerayhteyden vaatiminen sulkisi pois osan jo ennestäänkin vähäisestä haastateltavien joukosta. Lisäksi kuvayhteyden puuttumisen etuna on, ettei haastattelijan tai haastateltavan ulkonäkö vaikuta haastatteluun, niin myönteisellä kuin kielteiselläkään tavalla.

7.4 Aineiston analyysi

Aineiston analyysillä tarkoitetaan itse asiassa aivan tavallisia asioita, kuten aineiston huolellista läpikäymistä, järjestelyä ja sisältöjen erittelyä sekä sen tarjoaman tiedon pohtimista. Nämä kaikki vaiheet tekevät aineistosta selkeämmän ja kiteyttävät ja tiivistävät sitä. Vaikka aineistoa tiivistetään, sen informaatioarvo kasvaa sitä tulkittaessa. Loppujen lopuksi tutkijalla on käsissään jotain enemmän kuin mitä aineisto itsessään alkuperäisessä muodossaan tarjoaa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Litteroin haastattelut sanatarkasti jättämättä pois esimerkiksi niinku-sanan kaltaisia täytesanoja. Koin sanatarkasti litteroinnin tärkeäksi, koska en halunnut litterointivaiheessa vielä päättää, mitkä asiat aineistoissa ovat olennaisia ja mitkä eivät. Haastattelut olivat myös sen verran lyhyitä, etten kokenut näin tarkkaa litterointia liian työlääksi.

Litteroinnin jälkeen luin haastatteluaineiston läpi pariin otteeseen ja koodasin sen eri väreihin. Koodauksella tarkoitetaan tutkimustehtävän ja -kysymysten kannalta olennaisien asioiden merkitsemistä niin, että ne ovat aineistosta helpommin löydettävissä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Koodaus selkeytti aineistoa olennaisesti. Tämän jälkeen aloin tarkastella aineistoa eri näkökulmista. Analyysimenetelmänä käytin teemoittelua, sillä se sopii hyvin juuri teemahaastatteluiden purkuun. Osa analyysissa käytetyistä teemoista, kuten yhteisöllisyys ja saatu tieto, olivat esillä jo haastattelurun-

gossa, mutta osa nousi esiin vasta aineistoa lukiessa. Osan analyysin teemoista valitsin siis aineistolähtöisesti.

8 Haastatteluiden tulokset

Haastatteluun osallistui yhteensä seitsemän iältään 10–15-vuotiasta nuorta, kolme poikaa ja neljä tyttöä. He olivat käyneet Hubu-virtuaalibussissa muutamasta kerrasta useampaan vuoteen. Viittaan haastattelulainauksissa itseeni haastattelijana ja haastattuihin nuoriin pelkästään nuorina. Lainauksista olen karsinut ylimääräisiä täytesanoja, joilla ei ollut merkitystä itse lauseen sisältöön. Tämä helpottaa lainausten luettavuutta. Lainauksen mahdolliset lyhennykset olen merkannut kolmella tavuviivalla. Tarkastelen tuloksia haastattelurungon teemojen kautta.

8.1 Nuorten omat kokemukset

Haastatellut olivat löytäneet Hubu-virtuaalibussin kahdella eri tavalla – joko siitä oli puhunut heidän kaverinsa tai joku muu Habbo Hotelin kävijöistä, tai sitten he olivat itse löytäneet bussin virtuaalihuoneeseen julkisesta tilasta. Kaikki haastatelluista kertoivat menneensä bussiin uteliaisuuttaan. Heitä kiinnosti, miksi bussiin jonotetaan, miltä siellä näyttää sisällä sekä se, että siellä keskustellaan.

Haastattelija: Muistatko sä yhtään et miksi sä alun perin menit Hubuun, että mikä siellä kiinnosti sua?

Nuori 3: Minua alkoi kiinnostaa se että siellä keskustellaan. Nii sen takia mä menin sinne.

Huomionarvoista on se, että Hubu-virtuaalibussi oli tunnettu nimenomaan keskusteluisuutensa. Kun nuoret saivat vapaasti kuvailla Hubua, mainitsivat he kaikki että siellä käydään keskustelua. Keskustelut koettiin siis sekä kiinnostavaksi että keskeiseksi asiaksi Hubussa.

Haastattelija: Mikä sun mielestä on ollut parasta Hubussa?

Nuori 6: No varmaan ne keskustelut ku siinä tulee nii monta eri mielipidettä, ja sit on kiva niinku väitellä asioista

Haastatellun nuoren mielestä parasta Hubussa olivat keskustelut ja mielipiteiden vaihto. Keskustelujen ei tarvinnut sujua yhteisymmärryksessä, vaan erilaiset näkemykset ja

väittäelytkin kuuluivat asiaan. Hubun ohjaajat pyrkivät varmistamaan, että kaikki pääsivät sanomaan mielipiteensä ilman että niitä väheksyttiin.

Vaikka jokaisen keskustelun aluksi vuorossa oleva työntekijä kertoi olevansa aikuinen ja töissä Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:llä (tai ennen vuodenvaihdetta Elämä On Parasta Huumetta ry:llä), oli tämä silti epäselvää osalle haastateltavista. Ainoastaan kolme haastatelluista nuorista osasi nimetä järjestön Hubu-virtuaalibussin toiminnan takana. Muut haastatelluista joko tiesivät hatarasti, että bussin ohjaajat ovat aikuisia ja sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia, tai he eivät olleet lainkaan tietoisia toiminnan takana olevasta järjestöstä tai henkilöistä. Myös aktiivikävijöitä luultiin bussin ohjaajiksi. Näillä perusteilla ei siis voida olettaa, että nuoret olisivat tienneet keskusteluiden tapahtuvan aikuisten ammattilaisten johdolla.

Yleisesti ottaen haastatelluilla nuorilla oli positiivinen mielikuva Hubusta, mikä kävi ilmi heidän kuvaillessaan bussia ja sen tunnelmaa omin sanoin. Kun nuoret kuvailivat Hubua kolmella sanalla, olivat lähes kaikki valitut sanat jollain tavoin positiivisia. Yksi nuorista kuvaili Hubua neutraalisti sanoilla ”keskustelu, bussi ja ohjaajat”. Usea nuori kuvaili Hubua ”hauskaksi” tai ”kivaksi”.

Hubu-virtuaalibussia kuvailtaessa lähes kaikki haastatellut kuvailivat sen ilmapiiriä hyväksi ja kertoivat poistuvansa Hubusta yleensä hyvillä mielin. Yhden haastatellun mielestä tunnelma oli ”normaali” – ei siis hyvä eikä huono.

8.2 Yhteisöllisyys

Kun tiedustelin nuorilta muodostavatko Hubu-virtuaalibussin kävijät heidän mielestään oman porukkansa Habbo Hotelissa, sain eriäviä vastauksia. Yksi haastateltu koki tällaisen ryhmän muodostumisen mahdolliseksi sen vuoksi, että keskustelijoiden vaihtuvuus Hubussa on niin suurta.

Haastattelija: Tuntuuks susta että ne tyypit jotka käy siellä Hubussa ois jotenki semmonen oma porukkansa siellä Habbon sisällä?

Nuori 6: No ei oikeestaan, tai ku siellä on nii paljon niitä yksittäisiäki kävijöitä nii emmä sillee sitä aattele

Vastauksessa korostuu nuoren oma mielipide ja tuntemus asiasta – haastateltu itse ei ajattele asiaa siltä kannalta, että mitään erityistä ryhmää olisi muodostunut. Huomion-

arvoista on kuitenkin se, millä tavoin yksi haastatelluista, jolla oli ollut tapana käydä useamman kerran viikossa Hubussa, kommentoi samaa kysymystä.

Haastattelija: Jos mietitään Hubun kävijöitä niin tuntuuko susta että ne muodostais ihan oman porukan siellä Habbon sisällä?

Nuori 1: Joo

Haastattelija: Niin että ne tulee sinne Hubuun nimenomaan vai...

Nuori 1: Jep... Sit meil on oma huonekin siel mihin me yleensä tullaan sit

Haastattelija: Voisko siis olla semmosiakin nuoria jotka ei muuten käy Habbossa vaan tulee varta vasten sinne Hubuun?

Nuori 1: Joo just sellasii

Kun aloin kuvailla ryhmää, jonka jäsenet tulevat Habbo Hoteliin juuri Hubua varten, nuori tunnisti itsensä kuvailusta. Hän myös kertoi me-muodossa, miten hänellä ja muilla kyseiseen ryhmään kuuluvilla on oma huone jossa he viettävät aikaa kun eivät ole Hubussa. Kyseinen nuori siis kokee olevansa osa tätä nimenomaista ryhmää.

Haastattelija: Tuntuuks susta että nämä Hubun kävijät muodostaisi semmosen oman porukan siellä Habbossa?

Nuori 2: Joo no kyllä ne aika paljon pyörii yhdessä ja sitte niillä on oma ryhmäki siellä

Tässä tapauksessa taas haastateltu ei itse miellä itseään osaksi kyseistä ryhmää, mutta hän tunnustaa sen olemassaolon ja tunnistaa ketkä siihen kuuluvat. Kyseiseen porukkaan kuuluu siis hänen mukaansa nuoria, jotka pyörivät virtuaal hotellissa yhdessä ja joilla on oma ryhmäsivu Habbo Hotelissa.

Ainoastaan yksi haastatelluista nuorista ei ollut tutustunut Hubussa uusiin kavereihin. Yksi toinen nuori taas ei ollut Hubussa tutustumiinsa kavereihin yhteydessä Hubun ulkopuolella. Nämä nuoret olivat viettäneet Hubussa haastatelluista vähiten aikaa, joten saattoi olla, etteivät he olleet vielä ehtineet luoda ystävyysuhteita. Muut haastatellut kokivat saaneensa uusia kavereita Hubusta ja pitivät yhteyttä näihin myös muualla kuin Hubussa. He kertoivat tutustuneensa myös Hubun ohjaajiin.

Haastattelija: Luuletko että sä tunnistat et toi tyyppi on käyny täällä aikasemmin

Nuori 4: No kyl sitä silleen muistaa että jos siellä jonkun nimimerkin näkee nii siitä yleensä muistaa aika nopeesti

Yleisesti haastatellut nuoret kokivat tunnistavansa hyvin muita vakiokävijöitä nimimerkien perusteella. Osa nuorista osasi kysyttäessä nimetä suoraan useampia eri vakiokävijöitä. Tämä osoittaa, että Hubussa oli myös nuorten mielestä oma aktiivinen kävijä-

kuntansa. Ainoastaan yksi haastatelluista koki, ettei hän tunnista yhtään vakiokävijää – tämä tosin saattoi johtua siitä, että hänellä oli ollut pitkäaikainen tauko viime vierailusta Hubussa.

Kukaan haastatelluista nuorista ei paljastanut Hubussa yhteystietojaan tai kovin yksityiskohtaisia asioita itsestään. Sen sijaan harrastuksistaan, yleisistä kuulumisistaan ja perhesuhteistaan he puhuivat avoimesti. Nuoret luottivat kanssakeskustelijoihin varauksella – jos kävijä oli entuudestaan tuttu tai oli käynyt aktiivisesti Hubussa, koettiin hänet yleisesti luotettavammaksi kuin kertakävijät.

Haastattelija: Entä sitten jos joku muu kertoo vaikka just oman iän tai missä asuu, nii luotatko sä siihen mitä ne sanoo... Mitä ihmiset kertoo itestään?

Nuori 1: No emmä sillee luota siihen, mut jos mä tunnen niitä paremminki nii kyl mä sit varmaan sillee uskon sitä

Haastattelija: Luotatko sä siihen mitä muut siellä Hubussa kertoo itestään?

Nuori 7: Joskus

Haastattelija: Mikähän siihen vaikuttaa et uskotko vai etkö?

Nuori 7: Kyllähän se on tavallaan silleen et ku kuka käy siellä useemmin nii sit se on luotettavampi

Yllä olevista kommentteista käy ilmi, että yleisesti tunnettu nimimerkki on nuoren mielestä luotettavampi kuin satunnainen kertakävijä. Tämä kertoo, että kyseisellä nuorella on muiden silmissä identiteetti, johon he kokevat voivansa luottaa. Luottamus on ansaittu siis pidemmällä aikavälillä.

Se, ettei ketä tahansa Hubu-virtuaalibussissa vierailutta pidetty luotettavana, kertoo oman kokemuksen mukaan lähinnä nuorten sopeutumisesta Internet-kulttuuriin. Internetin ja anonymiteetin huonoista puolista on keskusteltu ja uutisoitu runsaasti. Nuoret tietävät nykyisin, että Internetissä on helppo esiintyä jonain muuna kuin mitä oikeasti on. Tämän vuoksi varovaisuuden voidaan katsoa olevan jo yleinen käytäntö Internetissä liikkuesssa.

Haastatellut nuoret pitivät Hubussa yleisesti siitä, että bussissa pääsi sanomaan oman mielipiteensä ja keskustelemaan toisten käyttäjien kanssa. Haastatteluaineistossa korostuivat toiminnan sosiaalisuus ja käyttäjien keskinäinen vuorovaikutus. Nuoret esimerkiksi pitivät Hubussa siitä, että siellä oli mahdollista tutustua toisiin keskustelijoihin. Hubussa käyty keskustelu myös koettiin hyväksi ja onnistuneeksi silloin, kun kaikki bussissa olijat osallistuivat siihen aktiivisesti. Vastavuoroisesti nuoret kokivat, että häiriköinti ja kävijöiden puhumattomuus pilasivat helposti keskustelun.

8.3 Keskustelut ja niistä saatu tieto

Haastatellut nuoret kokivat hyötyneensä Hubu-virtuaalibussissa käydyistä keskusteluista – ainoastaan yksi haastateltu totesi, etteivät keskustelut olleet hyödyttäneet häntä millään tavalla. Toki hyödyn arviointi voi olla nuorelle hankalaa, sillä hyöty voi ilmetä epäsuorasti pitkänkin ajan jälkeen.

Haastattelija: Onko jostain keskustelusta ollu sulle hyötyä?

Nuori 6: Varmaan jostain, ku siel oli jotai terveysjuttuja, ja sitte siel niinku tuputettiin sitä että kannattaa liikkua ja kannattaa syödä terveellisesti ja sillee nii tuli semmonen olo et no jaa, voiskohan sitä taas pitkästä aikaa sillee ottaa niskasta kiinni ja elämään terveellisemmin ku muuten - - - Ja sitten jostain tyyliin päihteistä nii että joku kaveri on pyytäny vaikka juomaan ja sit on sillee et joo tuun ja sitte ku on käyny tyyliin jossain Hubussa nii emmä ehkä sittenkää mee

Yllä olevasta lainauksesta käy ilmi, että Hubusta saadulla tiedolla on ollut käytännön vaikutusta nuoren tekemiin valintoihin. Toisaalta nuori kuvaili tiedon jakamista ”tuputtamiseksi”, mikä sinällään on negatiivinen ilmaus. Se, miten nuori tiedon saannin oikeasti koki, jäi epäselväksi. Toisaalta keskustelu on ohjannut nuoren tekemään terveytensä kannalta hyviä valintoja. Myös muilla haastatelluilla oli samankaltaisia kokemuksia – esimerkiksi energiajuomien haitoista puhuminen oli saanut erään nuoren vähentämään niiden juomista. Voitaneen siis sanoa Hubussa käydyillä keskusteluilla olleen vaikutusta terveyttä koskeviin päätöksiin ainakin osalla nuorista.

Kysyttäessä nuoret muistivat yleisesti hyvin Hubun keskustelunaiheita. Jokainen haastateltu muisti vähintään kaksi aihetta, josta he olivat käyneet keskustelua Hubussa. Parhaiten muistettiin päihdeaiheiset keskustelut. Lisäksi useampaan kertaan mainittiin murrosikä, rahankäyttö sekä ihmissuhteisiin liittyvät keskustelut, kuten perhe ja seurustelu. Nämä maininnat eivät sinänsä tulleet yllätyksinä, vaan ne olivat myös oman työkokemukseni mukaan toivotuimpia aiheita Hubussa.

Haastattelija: Mikä sun mielestä niissä Hubun keskusteluissa on kivaa?

Nuori 6: Varmaan se ku sillee saa tuua oman mielipiteen esille - - - Varmaan ne kysymykset Hubussa, silleen niihin on kiva vastaila ku yleensä ei missään muussa huoneessa oo ollu tollasia

Haastattelija: Mikä sun mielestä on parasta Hubussa?

Nuori 5: No emmie tiä, ku siel on ne kysymykset nii niihin voi vastata anonyymisti nii sit kukaan ei tiä mitä sä oot laittanu

Ylemmässä lainauksessa nuori viittasi huoneella muihin Habbo Hotelin julkisiin ja käyttäjien yksityisiin tiloihin. Myös kyselykoneena tunnettu Hubu®-menetelmä olikin käytös-

sä ainoastaan Hubu-bussissa, jota varten se oli koodattu. Nuoret kokivat, että he pysyivät vastaamaan kysymyksiin vapaasti, koska kukaan ei voinut tietää mitä juuri kyseinen nuori oli kysymykseen vastannut. Nuoret myös kokivat oman mielipiteen esille tuomisen kivaksi asiaksi Hubussa.

8.4 Ohjaajien rooli

Haastatteluissa kävi ilmi, että Hubu-virtuaalibussin ohjaajilla oli nuorten näkökulmasta iso rooli sen toiminnassa. Nuoret viittasivat Hubun ohjaajiin useaan otteeseen pitkin haastattelua. Ohjaajien roolin tärkeys nousi näin esiin aineistosta, vaikkei siitä ollut varsinaisia kysymyksiä haastattelurungossa.

Kun kysyin suoraan, olisiko ohjaajien toiminnassa jotain mitä nämä voisivat muuttaa tai kehittää, ei haastatelluiden nuorten mieleen tullut yhtään seikkaa joka olisi kaivannut muutosta. Osa totesi yksinkertaisesti olleensa tyytyväisiä ohjaajien toimintaan. Kuitenkin muiden kysymysten kautta nousi esiin myös kokemuksia ja tilanteita, joissa nuoret toivoivat ohjaajilta toisenlaista toimintaa esimerkiksi häiriköiden suhteen. Voikin olla, että suora kysymys oli nuorille liian hankala tartuttavaksi, mutta käytännön kautta he löysivät yhtä kaikki tilanteita, joissa ohjaajat olisivat voineet heidän mielestään toimia toisin.

Kun nuoret miettivät tilannetta, jolloin Hubussa käyty keskustelu oli ollut erityisen huono, tuli heillä kaikilla mieleen häiriköt. Hubussa oli ajoittain kävijöitä, jotka eivät keskittyneet itse keskusteluun vaan kirjoittelivat omiaan, kiroilivat tai saattoivat tarkoituksella yrittää loukata toisia keskustelijoita.

Haastattelija: Puututaanko sun mielestä esimerkiksi häiriköintiin tarpeeksi?

Nuori 4: Sillon viime käynnillä, en muista kuka on ollu ohjaajana, mutta sillon oli vähän huonoo kyllä ku vaikka siellä jotkut möykkäs koko ajan silleen välillä nii kukaan ei sanonu mitään

Haastattelija: Niin niin. Et jäi vähän huomiotta sitten ne häiriköt siellä, et niihin vois puuttua nopeammin

Nuori 4: Se on vaan se että ku ne laittaa tarpeeks sitä viestiä nii sit rupee tökkimään se koko bussi ku rupee kone tökkimään

Haastateltu nuori viittaa yleiseen häiriköintitapaan, floodaamiseen. Siinä häirikkö toistaa samoja tai muuten vain sisällöttömiä viestejä monta kertaa putkeen tarkoitukseen "vallata tilaa" muulta keskustelulta. Tällainen toiminta saattaa myös tehdä Internet-sivusta tietokoneelle raskaan käsitellä, jolloin koko sivusto alkaa hidastella. Laina-

uksen nuori koki, että ohjaaja ei puuttunut tuolla kerralla lainkaan useamman käyttäjän suorittamaan häiriköintiin.

Haastattelija: Puututaanko sun mielestä häiriköintiin tarpeeksi herkästi tai nopeesti?

Nuori 5: Noo, välillä, mutta sitte joskus sitte ei taas, tai sillee... Vähän riippuu siitä ohjaajasta

Ohjaajilla oli käytössään moderointityökalut, eli he kykenivät hiljentämään nämä häiriköt hetkeksi tai poistamaan heidät kokonaan Hubusta. Ohjaajat kuitenkin käyttivät näitä työkaluja keskenään eri perustein – häiriköiden suhteen ohjaajilla ei ollut yhtenäistä linjaa, vaan ohjaajasta riippui, miten herkästi häiriköintiin puututtiin. Myös muutama muu haastateltava toivoi, että ohjaajat poistaisivat häiriköt nopeammin. Lisäksi toivottiin, että kiroiluun ja muuhun häiriköintiin puututtaisiin jo julkisessa tilassa ennen Hubuun siirtymistä.

Haastattelija: Jos bussi ois jatkanu toimintaansa niin mitä sä olisit toivonut siltä jatkossa? Oisko sulla ollu jotain kehittämisehdotuksia?

Nuori 6: Ehkä vähän lisää noita ohjaajia tai sillee... Ois ollu kiva vähän uusiakin persoonia

Hubu-virtuaalibussin ohjaajat nähtiin erilaisina persoonina, joilla oli erilaiset toimintatavat ja -tyylit. Tämä koettiin sekä hyväksi että huonoksi asiaksi. Yksi haastatelluista mainitsin erään tietyn ohjaajan parhaana asiana Hubussa. Myös toinen haastateltu kertoi kivat ohjaajat osasyynä siihen, että hän tuli aina uudestaan Hubuun. Yhden haastatellun mielestä taas osa ohjaajista ”suuttuu pienestä”.

Kun nuoret miettivät tekijöitä jotka vaikuttivat keskustelun onnistumiseen, mainitsivat he myös ohjaajat – onnistuneessa, hyvässä keskustelussa oli heidän mielestään paikalla hyvät ohjaajat, jotka osasivat hommansa. Hyviä ohjaajia pidettiin myös yhtenä syynä tulla uudestaan Hubuun. Näin ollen ohjaajilla oli roolinsa myös keskustelun onnistumisen turvaajina – paitsi että työntekijät suitsivat häiriköintiä, osallistuivat he myös keskusteluun nuorten kanssa. Haastatellut nuoret toivoivatkin, että ohjaajat puhuisivat enemmän jo julkisessa tilassa ennen Hubuun siirtymistä. Nuoret kaipasivat myös lisää ohjaajien omia kommentteja keskustelun lomaan.

8.5 Nuorten esittämät kehittämissuositukset

Yleisesti ottaen haastatellut nuoret kuvailivat Hubu-virtuaalibussia positiivisesti ja olivat tyytyväisiä sen toimintaan. Kaikki kuitenkin keksivät myös kehittämissuosituksia, joista suurin osa liittyi teknisiin seikkoihin. Itse bussin toimintaan ja keskusteluihin liittyen monet toivoivat uusia keskustelunaiheita ja vastausvaihtoehtoja. Osa haastatelluista nuorista olikin käynyt Hubussa jo niin kauan tai useasti, että kysymyksissä tuli pakostakin toistoa. Lisäksi Hubussa oli omat suosikkiaiheensa, jotka toistuivat muita aiheita useammin.

Haastatellut nuoret toivoivat, että Hubu olisi auki myöhempään. Yleensä Hubu oli auki neljään tai viiteen iltapäivällä. Osalla nuorista oli koulua myöhään iltapäivällä, eivätkä he sen vuoksi ehtineet Hubuun niin usein kuin olisivat halunneet. Nuoret myös toivoivat, että yksittäinen keskustelu kestäisi pidempään kuin vajaan puoli tuntia.

Haastattelija: Entä jos sä olisit yhden jutun saanu muuttaa siinä bussin tai ohjaajien toiminnassa niin mikä olis ollu se tärkein juttu?

Nuori 3: No mä olisin muuttanu sen että kuinka kauan siinä vois olla et mä olisin muuttanu sen vähän enemmän ajaksi

Lisäksi haastatellut nuoret toivoivat, että Hubu-virtuaalibussiin olisi mahtunut enemmän kävijöitä kerralla – tämä siksi, ettei bussin ulkopuolella tarvitsisi jonottaa niin pitkään. Itse keskustelu olisi kuitenkin muuttunut rauhattomaksi ja sekavammaksi, jos Hubuun olisi mahtunut enemmän nuoria kerralla. Myös keskustelun lyhyttä perusteltiin sillä, että useampi nuori ehtii päivän aikana keskustelemaan Hubuun.

9 Johtopäätökset ja pohdinta

Opinnäytetyöhaastatteluiden tulosten perusteella voidaan tehdä johtopäätös, että Hubu-virtuaalibussissa kävi nuoria, jotka kokivat Hubun yhteisönä ja itsensä yhtenä sen jäsenenä. Vaikka yhteisöllisyys ilmiönä saattaa olla nuorelle hankala hahmottaa, voidaan Hubussa haastattelutulosten perusteella tunnistaa verkkoyhteisön muodostumiseen liittyviä vaiheita. Nuoret esimerkiksi tunnistivat vakiokävijöitä nimimerkin perusteella ja olivat ystävystyneet toisten kävijöiden kanssa. Aktiivisimmat kävijöistä olivat myös selvästi kiintyneet ja sitoutuneet Hubuun. Nämä kaikki tekijät viittaavat virtuaalisyhteisön olemassaoloon. (Heinonen 2008, 111.)

Yhteisöissä tehdään jako meihin ja muihin, eli määritellään, ketkä siihen kuuluvat ja ketkä eivät (Onnismaa & Gardemeister 2009, 84). Kaksi haastatelluista nuorista koki tunnistavansa sen ryhmän, joka kävi aktiivisesti Hubu-virtuaalibussissa – toinen heistä vieläpä koki kuuluvansa itse kyseiseen ryhmään. Nuorilla saattoi olla kuitenkin keskenään osittain eri käsitykset ryhmän jäsenistä. Molempien mielestä tällainen ryhmä oli kuitenkin olemassa.

Haastatteluista saamieni tulosten perusteella voidaan sanoa, että häiriköihin voitaisiin puuttua keskusteluissa aiempaa ripeämmällä otteella, jotta keskustelu ei häiriintyisi kohtuuttomasti. Ohjaajien kesken olisi myös hyvä sopia esimerkiksi häiriköiden varalta yhteiset pelisäännöt, joita kaikki sitoutuisivat noudattamaan. Tämä takaa, että nuoret saavat ohjaajasta riippumatta tasalaatuisen keskustelukokemuksen. Pääasiassa nuorilla oli kuitenkin positiivinen mielikuva Hubu-virtuaalibussista ja sen ohjaajista.

Eettisiin kysymyksiin tulee kiinnittää huomiota tutkimuksen jokaisessa vaiheessa. Esimerkiksi tutkittavien intymiteettiä ja anonymiteettiä tulee kunnioittaa. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2006, 282.) Tein eettisiä valintoja monessa kohtaa toteuttaessani opinnäytetyötäni. Esimerkiksi haastatteluluvan kysyminen vanhemmilta oli täysin eettinen päätös. Tutkimuseettinen neuvottelukunta on vuonna 2009 linjannut, ettei tutkijaa voida käytännössä vaatia aina pyytämään huoltajalta erillistä suostumusta alaikäisiä tutkittaessa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta). Myös Suomen perustuslaissa sanotaan, että lasten tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731). Sama oikeus on turvattu myös YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 12. artiklassa (Yleissopimus lapsen oikeuksista). Haastatteluluvan kysyminen vanhemmilta oli näin valinta, joka tuntui eettisesti oikealta.

Koska opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus, ovat haastateltujen nuorten kokemukset subjektiivisia. Lähden olettamuksesta, että he ovat olleet rehellisiä kokemuksistaan kertoessaan. Jokainen ihminen antaa asioille ja ilmiöille oman merkityksensä omasta näkökulmastaan. Tästä syystä jokaisen oma näkemys on aivan yhtä tosi. Vaikka haastatelluilla nuorilla oli selvästi samankaltaisia kokemuksia Hubun toiminnasta, nousi esiin myös eriäviä mielipiteitä. Myös nämä soraäänit tulisi ottaa huomioon, kun verkossa tapahtuvaa nuorisotyötä lähdetään kehittämään.

Voitaneen sanoa, että Hubu-virtuaalibussilla oli oma paikkansa sen toimintaan sitoutuneiden nuorten elämässä. Nuoren voidaan sanoa sitoutuneen toimintaan, kun hänellä itsellään on kokemus yhteisön jäsenyydestä (Heinonen 2008, 94–95). Monet Elämä On Parasta Huumetta -yhteisöön kuuluneet nuoret vastustivat Hubun toiminnan päättymistä. Osa heistä siirtyi toiminnan loputtua muille EHYT ry:n keskustelualustoille. Lienee kuitenkin selvää, että olemassa ollut yhteisö hajosi ainakin osittain, kun ilmiö jonka ympärille se rakentui, lopetti toimintansa.

Nuoren identiteetti rakentuu sosiaalisissa suhteissa ja jokainen yhteisö, johon sitoudumme, muokkaa meitä jonkinlaiseksi (Burr 2004, 87). Näin ollen voidaan olettaa, että myös virtuaaliyhteisöillä on roolinsa nuoren rakentaessa käsitystään siitä, kuka ja millainen hän on. Eriksonin psykososiaalisen teorian mukaan nuoruuden kehitystehtävänä on oman yksilöllisen identiteetin muodostuminen ja juuri nuoruudessaan ihminen etsii itseään ja paikkaansa maailmassa (Dunderfelt 2011, 237). Olisikin kiinnostavaa tietää, millä tavoin anonyymit verkkoyhteisöt vaikuttavat varhaisnuoren identiteetin kehitykseen. Tämä voisikin olla yksi mahdollinen aihe jatkotutkimukselle.

Opinnäytetyöni tulokset myös osoittavat, että ohjaajilla on iso rooli ja merkitys verkossa tehtävässä nuorisotyössä. Nuoruuteen kehitysvaiheena liittyy, että nuori hakee etäisyyttä vanhempiinsa, mutta samalla tarvitsee vertaistensa ja perheen ulkopuolisten aikuisten tukea (Aalberg & Siimes 1999, 57). Hubu-virtuaalibussin tapaisissa paikoissa nuori kohtaa turvallisessa ympäristössä sekä muita nuoria että aikuisia, jotka voivat osaltaan vahvistaa nuoren identiteettiä. Kynnys kysyä neuvoa on Internetissä anonyymiteetin ansiosta matala – nuori voi saada apua huoliin ja ongelmiin, joita hän ei kasvoistusten ehkä uskaltaisi esittää. Aikuisen läsnäolon merkitys Internetissä olisikin toinen mahdollinen jatkotutkimusaihe.

Haastatellut nuoret toivoivat, että Hubu-virtuaalibussi olisi ollut auki myöhempään ja että yhden keskustelun kesto olisi ollut pidempi. Tämä ei ollut mahdollista niillä työntekijäresursseilla, jotka toimintaan oli osoitettu. Kymmenen toimintavuotensa ajan Hubussa riitti kävijöitä jonoksi asti ja nuoria tavoitettiin vuosittain arviolta 10 000. Tämä kertoo osaltaan tämänkaltaisen työn tärkeydestä ja merkityksestä nuorille. Hubu-virtuaalibussi oli ainutlaatuinen paikka, jonne nuoret jonottivat päästäkseen keskustelemaan elämäänsä liittyvistä aiheista aikuisen johdolla.

Vaikka nuori olisi viereisessä huoneessa tietokoneella, voi hän oikeasti olla täysin eri maailmassa. Tällöin olisi hyvä, että Internetistä löytyisi Hubu-virtuaalibussin tapaisia paikkoja, joissa nuori voi viettää aikaansa turvallisessa ympäristössä ja tavata turvallisia aikuisia. Onneksi tällaisia paikkoja löytyy vielä Hubu-virtuaalibussin toiminnan loputtuakin.

Lähteet

Aalberg, Veikko & Siimes, Martti A. 1999. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Aaltonen, Marjo & Ojanen, Tuija & Vihunen, Riitta & Vilén, Marika 2003. Nuoren aika. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Burr, Vivien 2004. Sosiaalipsykologisia ihmiskäsityksiä. Suomentanut Jyrki Vainonen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Dunderfelt, Tony 2011. Elämänkaaripsykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. Helsinki: WSOYpro Oy.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry a. Tausta. Viitattu 18.1.2012 <
http://www.ehyt.fi/fi/ehyt_ry/organisaatio/tausta >

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry b. Habbo. Viitattu 18.1.2012. <
http://www.ehyt.fi/fi/toiminta/toiminta_verkossa/sosiaalinen_media/habbo >

Fedotoff, Jaana 2008. Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut – tiedon henki nuoruudessa. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä: Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Hakapaino Oy.

Harju, Aaro 2010. Puheenvuoro kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudesta. Satakunnan Painotuote.

Heinonen, Risto 2001. Digitaalinen minä. Helsinki: Edita.

Heinonen, Ulla 2008. Sähköinen yhteisöllisyys. Kokemuksia vapaa-ajan, työn ja koulutuksen yhteisöistä verkossa. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Kangaspunta, Seppo 2011. Traditionaalista yhteisöstä verkkoyhteisyyteen. Teoksessa Kangaspunta, Seppo (toim.) Yksilöllinen yhteisöllisyys. Avaimia yhteisöllisyyden muutoksen ymmärtämiseen. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Kopakkala, Aku 2005. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita Prima Oy.

Korpela, Jukka K. 2007. Internet hyöty- ja viihdekäytössä. Jyväskylä: WSOYpro.

Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Lahikainen, Anja Riitta & Hietala, Pentti & Inkinen, Tommi & Kangassalo, Marjatta & Kivimäki, Riikka & Mäyrä, Frans (toim.) 2005. Lapsuus mediamaailmassa. Näkökulmia lasten tietoyhteiskuntaan. Tampere: Tammer-Paino.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Vanhempainnetti. Miten lapsi kasvaa ja kehittyy? Verkkodokumentti. < http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys > Viitattu 15.10.2012.

Matikainen, Janne 2002. Vuorovaikutus verkossa. Verkkopohjaiset oppimisympäristöt vuorovaikutuksen näyttämöinä. Helsinki: Yliopistopaino.

Matikainen, Janne 2006. Identiteetti verkossa – yhteisöllisen vuorovaikutuksen näkökulma. Pdf-tiedosto. <<http://elektra.helsinki.fi/se/p/0355-1067/41/2/identite.pdf> > Viitattu 19.9.2012.

Matikainen, Janne 2008. Verkko kasvattajana. Mitä aikuisen tulisi tietää ja ajatella verkosta. Helsinki: Yliopistopaino.

Mediakasvatus.fi. Verkkonuurisotyö. Verkkodokumentti. < <http://www.mediakasvatus.fi/artikkelit/verkkonuurisotyö> > Viitattu 20.9.2012

Nieminen, Juha 2007. Vastavoiman hahmo – nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Hakapaino Oy.

Nuorisolaki 27.1.2006/72.

Nurmi, Jari-Erik & Ahonen, Timo & Lyytinen, Heikki & Lyytinen, Paula & Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Onnismaa, Jussi & Gardemeister, Susanna 2009. Dialogisuus, työ ja yhteisön kaipuu. Teoksessa Heikkilä, Jukka-Pekka & Hyyppä, Harri & Puutio, Risto (toim.) Yhteisön lumo. Systeemiä kytkeytymisiä. Vihanti: Rannikon Laatupaino Oy.

Preventiimi. Mitä on nuorisoalan ehkäisevä päihdetyö? Laadukkaan päihdekasvatuksen tukimateriaali. Humanistinen ammattikorkeakoulu sarja C. Oppimateriaaleja. Pdf-dokumentti. < http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoitus/ennaltaehkaeisevae_paeihde-_ja_huumetyoe/liitteet/Mitx_on_nuorisoalan_ehkxisevx_pxihdetyx.pdf > Viitattu 2.8.2012.

Pylkkänen, Sanna 2011. Nuorisoerityinen ehkäisevä päihdetyö – askel 2010-luvun päihdekasvatukseen. Teoksessa Lundblom, Pia & Herranen, Jatta (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Jyväskylä: Bookwell Oy.

Rheingold, Howard 1993. The virtual community. Verkkodokumentti. < <http://www.rheingold.com/vc/book/intro.html> > Viitattu 20.9.2012

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkodokumentti. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>> Viitattu 3.9.2012.

Saarikoski, Petri & Suominen, Jaakko & Turtiainen, Riikka & Östman, Sari 2009. Fune-tista Facebookiin – Internetin kulttuurihistoria. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Saaristo, Kimmo & Jokinen, Kimmo 2009. Sosiologia. Helsinki: WSOYpro Oy.

Salmivalli, Christina 2008. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Juva: WS Bookwell Oy.

Sinisalo-Juha, Eeva & Timonen, Päivi 2011. Verkkoperustaisen nuorisotyön määrittelyä ja teoriaa. Teoksessa Merikivi, Jani & Timonen, Päivi & Tuuttila, Leena (toim.) Sähköä ilmassa. Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Helsinki: Unigrafia.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Neuvoa-antavat: Ehkäisevä päihdetyö. Verkkodokumentti. < http://www.thl.fi/fi_FI/web/neuvoa-antavat-fi/ehkaiseva-paihdedetyo > Viitattu 2.8.2012.

Tilastokeskus. Sosiaalinen media vahvasti läsnä nuorten arjessa. Verkkodokumentti. < http://www.stat.fi/artikkelit/2010/art_2010-12-22_002.html > Julkaistu 22.12.2010. Viitattu 2.8.2012.

Tuomi, Ilkka 2005. Yhteisöllisyyden paluu tietoyhteiskuntaan. Teoksessa Hautamäki, Antti & Lehtonen, Tommi & Sihvola, Juha & Tuomi, Ilkka & Vaaranen, Heli & Veijola Soile. Yhteisöllisyyden paluu. Tampere: Tammer-Paino.

Turunen, Kari E. 2005. Ikävaiheiden kriisit. Juva: WS Bookwell Oy.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi. Pdf-dokumentti. < http://www.tenk.fi/eettinen_ennakoarviointi/eettisetperiaatteet.pdf >

Työ- ja elinkeinotoimisto. Ammattinetti. Viitattu 25.1.2012. < http://www.ammattinetti.fi/web/guest/ammattit?p_p_id=akysearchammatti_INSTANCE_g0j8&p_p_action=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=1&_akysearchammatti_INSTANCE_g0j8_command=browse&_akysearchammatti_INSTANCE_g0j8_searchType=search&_akysearchammatti_INSTANCE_g0j8_detailView=true&_akysearchammatti_INSTANCE_g0j8_allVisible=true&_akysearchammatti_INSTANCE_g0j8_indexId=1 >

Yleissopimus lasten oikeuksista. Valtiosopimus 60/1991.

Julkaisemattomat lähteet

EOPH a. Tilastot Hubun kävijöistä. Internet- ja mobiilityö. EHYT ry:n sisäinen verkko.

EOPH b. Kuvia Hubun toiminnasta. Internet- ja mobiilityö. EHYT ry:n sisäinen verkko.

EOPH c. Hubun perehdytysopas 2009. Habbo.fi:ssä tehtävän hubutyön pitkä oppimäärä. Opas. Internet- ja mobiilityö. EHYT ry:n sisäinen verkko.

Haastateltaville lähetetty sähköpostiviesti

Vastaanottaja: xxx

Liitteet: tietoa_opinnäytetyöstä.docx

Otsikko: Hubu-virtuaalibussiin liittyvä haastattelu

Moikka,

olit ilmoittautunut Elämä On Parasta Huumetta ry:n (vuodenvaihteessa muutuimme Ehkäisevän päihdetyön EHYT ry:ksi) sivujen kautta Hubua koskevaan haastatteluun. Haastattelu liittyy opinnäytetyöhöni, jonka toteutan Metropolia Ammattikorkeakoulussa Sosionomi (AMK) -opintoihini liittyen. Kiitos, kun olet valmis auttamaan minua lopputyöni kanssa ja halukas vaikuttamaan Hubun toimintaan!

Ohessa on Word-tiedosto, jolla kerron enemmän haastatteluprosessista. Voit myös näyttää kyseisen tiedoston vanhemillesi, jotta he tietävät mistä on kyse. Huomioithan, että haastattelu toteutetaan joko EHYT ry:n toimistolla Helsingin Vallilassa, tai netissä, jolloin meillä tulee olla puheyhteys. Eli koneessasi tulisi olla toimiva mikki. Webkamera ei ole pakollinen.

Jos olet vielä kiinnostunut haastatteluun osallistumisesta, laittaisitko vielä täydellisen osoitteesi (katu, asunnon numero, postinumero, paikkakunta) vastauksena tähän sähköpostiin, niin saan lupalapun pistettyä postiin.

Kiitos, ja toivottavasti kuulen sinusta pian! :)

Terveisin

Piia Aspegren

Sosionomiopiskelija

piia.aspegren@metropolia.fi

puh. 041-xxxxxxx

Sähköpostiviestin liitetiedosto

Hei,

olit ilmoittautunut Hubu-virtuaalibussia koskevaan haastatteluun. Haastattelu liittyy opinnäytetyöhöni, jonka toteutan Metropolia Ammattikorkeakoulussa Sosionomi (AMK) -opintoihini liittyen. Kiitos, kun olet valmis auttamaan minua lopputyöni kanssa ja halukas vaikuttamaan Hubun toimintaan!

Haastattelut toteutetaan tammi-helmikuussa, tarkemman päivän ja ajankohdan sovimme heti, kun palautat lupalapun postissa. Jos asut Helsingissä tai muualla lähistöllä, voimme näin halutessasi sopia haastattelun tänne Ehkäisevän päihdetyön EHYT ry:n toimistolle Helsingin Vallilaan. Vanhempasi ovat halutessaan tervetulleita mukaan toimistolle haastattelun ajaksi.

Jos sinulla ei ole halukkuutta tai mahdollisuutta matkustaa paikalle tai asut kauempana, haastattelu voidaan toteuttaa myös netissä Skypea tai MSN Messengerin välityksellä. Videoyhteys ei ole pakollinen, mutta puheyhteys pitäisi olla, eli koneessasi tulisi olla toimiva mikki.

Haastattelut ovat luottamuksellisia ja saatua tietoa käytän ainoastaan opinnäytetyöhöni. Kukaan muu itseni lisäksi ei tule kuulemaan haastatteluja. Myöskään nimesi, osoitteesi tai muut henkilötietosi eivät tule muiden tietoon.

Kun kaikki haastattelut on tehty, kokoan vastaukset yhteen ja teen yhteenvedon esiin nousseista asioista. Haastattelut eivät ole tunnistettavissa lopullisessa opinnäytetyössä.

Haastattelujen pohjalta pyritään kehittämään Hubua entistäkin mukavammaksi paikaksi!

Kaikille, joiden kanssa saadaan haastattelu onnistuneesti toteutettua, on luvassa Sulakkeen ja Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n tuotepalkkio.

Kiitos ajastasi ja toivottavasti kuulen sinusta pian!

Terveisin

Piia Aspegren

Sosionomi (AMK) -opiskelija

Metropolia Ammattikorkeakoulu

piia.aspegren@metropolia.fi

Puh. 041-xxxxxxx

Vanhemmille – Mistä on kysymys?

Opiskelen **Metropolia Ammattikorkeakoulussa Sosionomi (AMK)** -linjalla, ja työstän parhaillaan opinnäytetyötäni. Opinnäytetyö on opiskelijan opintoihin liittyvä lopputyö, jolla opiskelija voi osoittaa osaamistaan ja kehittää ammattialaansa liittyviä tietoja ja taitoja.

Lapsesi on hakenut **Elämä On Parasta Huumetta ry:n** kotisivujen kautta mukaan haastatteluun, jonka toteutan osana opinnäytetyötäni. Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää, miksi nuoret käyvät Habbo Hotelissa toimivassa Hubu-virtuaalibussissa ja millaisia kokemuksia heillä on bussista.

Hubu-virtuaalibussi on Elämä On Parasta Huumetta ry:n ylläpitämä, vuodesta 2002 toiminnassa ollut keskustelupaikka, joka pyrkii tavoittamaan suomalaisia nuoria. Tarkoituksena on mennä sinne missä nuoret viettävät vapaa-aikaansa ja tarjota viihteellistä toimintaa, jossa sisältöjen tavoitteena on antaa tietoa ja herättää pohtimaan omia asenteita päihteistä, elämänhallinnasta sekä terveyteen liittyvistä valinnoista. Lisää tietoa toiminnasta löydät EOPH:n kotisivuilta, **www.eoph.fi**

Haastattelun opinnäytetyötäni varten noin 10–15-vuotiaita nuoria, jotka ovat käyneet useamman kerran Hubu-virtuaalibussissa. Yhden haastattelun kesto on noin 20–30 minuuttia.

Haastattelu toteutetaan joko Elämä On Parasta Huumetta ry:n toimistolla Helsingin Vallilassa (osoite Mäkelänkatu 49, 3 krs, 00550 Helsinki) tai netin kautta. Netin kautta haastattellessa koneessa tulisi olla mikki.

Ottakaa rohkeasti yhteyttä, jos Teille tulee mieleen kysyttävää haastatteluun tai johonkin muuhun liittyen!

Ystävällisin terveisin

Piia Aspegren

Sosionomi (AMK) –opiskelija, Metropolia Ammattikorkeakoulu

piia.aspegren@metropolia.fi

Puh. 041-xxxxxxx

Lupa haastatteluun osallistumiseen

Koska haastattelen opinnäytetyötäni varten alle 18-vuotiaita nuoria, tarvitsen haastatteluun vanhemman luvan. Täyttäkää kaikki kohdat.

Kiitos!

Haastatteluun osallistuva täyttää

Nimi	Sukunimi
Postiosoite	Postinumero ja postitoimipaikka
Ikä	Sähköpostiosoite

Vanhemmat täyttävät

Nimi
Puhelinnumero
Annan lapselleni luvan osallistua opinnäytetyöhön liittyvään haastatteluun (katso info) ☐ Kyllä ☐ Ei
Vanhemman/Vanhempien allekirjoitus

Haastattelurunko

Taustatiedot

1. Kauanko olet käynyt Hubussa?
2. Kuinka usein käyt siellä?
3. Mistä kuulit Hubusta, miten sait tietää sen olemassaolosta?
4. Muistatko, miksi alun perin menit Hubuun? Mikä siellä kiinnosti sinua?
5. Tietävätkö vanhempasi, että käyt Hubussa?
 - a. Tietävätkö he, mikä Hubu-bussi on?
 - b. Miten kuvailisit Hubu-bussia äidillesi/isällesi?
6. Osaatko kertoa, ketkä ylläpitävät Hubu-bussia?

Näkemykset ja mielipiteet

1. Miten kuvailisit Hubua, jos kaverisi, joka ei ole koskaan käynyt Hubussa, haluaisi tietää sen toiminnasta?
2. Mikä on mielestäsi parasta Hubussa?
3. Mitkä kolme sanaa kuvaavat mielestäsi parhaiten Hubun toimintaa?

Yhteisöllisyys

1. Käytkö Hubussa yksin vai kavereidesi kanssa?
 - a. Oletko pyytänyt kavereitasi mukaan Hubuun?
 - b. Menetkö Hubuun mieluummin yksin vai yhdessä kavereiden kanssa?
2. Oletko tutustunut uusiin tuttaviiin/ystäviin Hubussa tai sen kautta?
3. Osaisitko nimetä joitakuuta Hubun vakiokävijöitä?
4. Koetko, että Hubussa kävijät muodostavat oman ryhmänsä/porukkansa Habbo Hotelin sisällä?
5. Kerrotko Hubussa asioista, jotka liittyvät oikeaan elämääsi?

6. Luotatko siihen, mitä muut Hubussa kertovat itsestään? Esimerkiksi iän, asuinpaikan, missä koulussa on tms.
7. Mikä saa sinut tulemaan takaisin Hubuun? Tuletko joidenkin kävijöiden vuoksi, ajanvieton takia, koska on tylsää tms?

Käydyt keskustelut ja saatu tieto

1. Mitä asioita sinulla on jäänyt mieleen Hubussa käydyistä keskusteluista?
 - a. Mitä eri aiheita muistat?
2. Oliko keskustelusta sinulle hyötyä? Mitä?
3. Koetko oppineesi Hubussa jotain uutta?
 - a. Vaikuttiko keskustelu mahdollisesti mielipiteeseesi jostakin asiasta?
4. Oletko jäänyt keskustelun jälkeen miettimään jotain keskustelussa esiin nousutta asiaa? Jäikö jokin asia vaivaamaan?
5. Mikä tekee keskustelusta hyvän/huonon?
6. Muistatko esimerkkiä Hubusta, jolloin keskustelu olisi ollut erityisen hyvä? Entä erityisen huono?
7. Mikä Hubun keskusteluissa on kivaa?
8. Millainen tunnelma Hubussa yleensä mielestäsi on?

Toiminnan kehittäminen

1. Mitä toivot bussilta jatkossa? Onko jotain kehittämis ehdotuksia?
2. Mitä ohjaajat voisivat tehdä kehittääkseen bussin toimintaa?
3. Jos saisit muuttaa yhden asian bussin/ohjaajien toiminnassa, mikä se olisi?